

**ZŠ a MŠ
Kroměříž,
F. Vančury**

Školní vzdělávací program mateřské školy

Svět patří všem

Obsah

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	4
2. OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY.....	5
2.1 CHARAKTERISTIKA MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	6
3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ.....	7
3.1 Věcné podmínky.....	7
3.2 Životospráva.....	7
3.4 Organizace a řízení mateřské školy.....	8
3.5 Personální a pedagogické zajištění.....	8
3.6 Spoluúčast rodičů.....	8
3.7 Spolupráce s ostatními subjekty.....	9
4. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI.....	10
4.1 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let.....	11
4.2 Vzdělávání dětí s mentálním postižením.....	12
4.3 Vzdělávání dětí s autismem.....	13
4.4 Vzdělávání dětí se zrakovým postižením.....	13
4.5 Vzdělávání dětí s tělesným postižením.....	15
4.6 Vzdělávání dětí se sluchovým postižením.....	15
4.7 Logopedická podpora.....	16
4.8 Podmínky vzdělávání dětí nadaných.....	17
5. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ.....	18
5.1 Charakteristika třídy.....	18
5.2 Kritéria pro přijímání dětí.....	19
5.3 Pravidla organizace individuálního vzdělávání.....	19
6. CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU.....	20
6.1 Zaměření školy.....	20
6.2 Filosofie.....	20
6.3. Priority mateřské školy.....	21
6. 4 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu.....	22
6. 5 Metody a formy vzdělávání.....	22
6.6 Průběh vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, dětí nadaných.....	29
6.7 Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let.....	30
6.8 Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí posledního roku předškolní.....	32
7. VZDĚLÁVACÍ OBSAH.....	34
7.1 Integrovaný blok Podzim.....	37
7.2 Integrovaný blok Zima.....	40
7.3 Integrovaný blok Jaro.....	44
7.4 Integrovaný blok Léto.....	49
8. CELOŠKOLNÍ PROGRAMY.....	54
9. AUTOEVALUACE V MATEŘSKÉ ŠKOLE A HODNOCENÍ DĚTÍ.....	55
9.1 CÍLE.....	55
9.2 NÁSTROJE (FORMY) AUTOEVALUACE ŠKOLY, ČASOVÉ ROZVRŽENÍ.....	56
9.3 Kritéria.....	57
9.4 Hodnocení dětí v mateřské škole.....	57
10. Slovníček pojmů.....	58

Č.j.: 1361/2017

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání – Mateřská škola „Svět patří všem“ je vypracován podle rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání RVP PV (VÚP 2004) ve znění pozdějších úprav (ustanovení zákona č. 82/2015 Sb. a zákona č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Je upraven jako školní vzdělávací program mateřské školy pro děti s různým druhem zdravotního postižením a s vyšším stupněm podpůrného opatření.

Škola se specializuje na vzdělávání dětí se souběžným postižením více vadami a autismem.

ŠVP PV „Svět patří všem“ je platný od 1. 9. 2017

Byl projednán pedagogickou radou dne 28.8.2017

a školskou radou dne 25.8. 2017.

Mgr. Ludmila Kočí
ředitelka školy

razítko

1. Identifikační údaje

Název ŠVP: Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání – Mateřská škola „Svět patří všem“

ŠVP je vypracován podle RVP PV (VÚP 2004) ve znění pozdějších úprav (s účinností od 1.9.2017). Je upraven jako školní vzdělávací program mateřské školy pro děti s vícenásobným postižením a s vyšším stupněm podpůrného opatření.

Škola se specializuje na vzdělávání dětí se souběžným postižením více vadami nebo autismem.

Motivační název: Svět patří všem

- a) **Název:** Základní škola a Mateřská škola Kroměříž, F. Vančury
- Sídlo:** F. Vančury 3695, 767 01 Kroměříž
- Právní forma:** příspěvková organizace
- IČO:** 47935928
- IZO:** 600 025 608
- b) **Zřizovatel:** Zlínský kraj
Kontakt: Krajský úřad Zlínského kraje,
odbor školství, mládeže a sportu
tř. T. Bati 21
761 90 Zlín
- c) **Ředitel:** Mgr. Ludmila Kočí
- d) **Zástupce ředitele:** Mgr. Ivana Baštinová – vzdělávání
Mgr. Jitka Jarmarová – poradenství
Mgr. Jindra Kučeříková – vedoucí učitelka pro předškolní vzdělávání
- e) **Koordinátor ŠVP:** Mgr. Ivana Baštinová
Výchovný poradce: Mgr. Lenka Stojanová
Metodik prevence: Mgr. Eva Vrtaníková
- f) **Kontakt na školu:** msazskm@msazskm.cz
www.msazskm.cz
telefon: 573 338 534

2. Obecná charakteristika školy

Základní škola a Mateřská škola Kroměříž, F. Vančury se nachází v klidné okrajové části města Kroměříže, v zástavbě rodinných domků, pod zalesněným kopcem Barbořina. Hlavním účelem školy je poskytování vzdělávání (dětem v předškolním věku a žákům při plnění povinné školní docházky v základní škole a základní škole speciální). Škola poskytuje i komplexní školské poradenské služby ve speciálně pedagogickém centru, zajišťuje zájmové vzdělávání a stravování. Je školou samostatně zřízenou pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s potřebou podpůrných opatření, především s vícenásobným postižením a autismem.

Vykonává činnosti těchto škol a školských zařízení:

- Mateřská škola
- Přípravný stupeň Základní školy speciální
- Základní škola
- Základní škola speciální
- Školní družina a školní klub
- Speciálně pedagogické centrum
- Školní jídelna-výdejna

Spádovou oblastí školy je okres Kroměříž a okrajové části okresů sousedících. Dopravní obslužnost je realizována osobní i hromadnou dopravou. Část dětí, žáků dojíždí do školy samostatně, část v doprovodu zákonných zástupců. Zákonní zástupci využívají i nabídky Spolku Korálky Kroměříž z.s, který zajišťuje formou sociální služby dopravu dětí a žáků do školy za doprovodu řidiče a osobní asistentky.

Kapacita školy je 92 dětí a žáků (mateřská škola 12 dětí, přípravný stupeň ZŠ speciální 12 dětí, základní škola 68 žáků).

Škola byla založena 1. 9. 1992 a sídlila ve dvou nevyhovujících objektech ve vzdálených částech města. Město Kroměříž darovalo škole v roce 2000 budovu na ulici Františka Vančury využívanou původně pro mateřskou školu a jesle. Stěhování do současných prostor se uskutečnilo po I. etapě rekonstrukce na podzim roku 2001.

Jednopatrová budova, která prošla celkovou rekonstrukcí, je spojena prosklenou chodbou s dvěma dalšími nízkopodlažními objekty, které na rekonstrukci teprve čekají.

Škola plně využívá jednopatrovou budovu. Dispoziční řešení přízemí i prvního patra je architektonicky stejné. Nachází se v něm 5 tříd, sociální zařízení pro děti, žáky a zaměstnance, šatna zaměstnanců, kuchyňka, ředitelna a pracovna ekonomky.

Středem bezbariérového objektu vede výtahová šachta pro osoby s omezenou možností pohybu. Třídy v přízemí jsou určeny pro mateřskou školu, přípravný stupeň ZŠ speciální a ZŠ speciální.

Třídy základní školy a některé třídy základní školy speciální jsou umístěny v prvním poschodí. Pracovny pro individuální speciálně pedagogickou péči – tyflopeditickou, logopedickou a pro individuální práci s žáky s autismem – jsou součástí čtyř tříd.

V prvním navazujícím nízkopodlažním objektu jsou umístěny školní jídelna-výdejna, cvičebna pro zdravotní a rehabilitační tělesnou výchovu, pracovna logopeda a třída základní školy speciální.

Kolem budovy školy je rozsáhlá zahrada, která je využívána pro výuku pracovních činností, pro relaxaci, sportovní i společenské aktivity a pro aktivity školní družiny a školního klubu.

2.1 Charakteristika mateřské školy

Jednotřídní mateřská škola s polodenním provozem je součástí souboru škol a školských zařízení přímo určených ke vzdělávání dětí s potřebou podpůrných opatření. Komplexní speciálně pedagogická péče je věnována především dětem s vícenásobným postižením a autismem. Třída je umístěna v přízemí jednopatrové budovy. Je prostorná, světlá s přístupem do zahrady, se samostatným sociálním zázemím.

Kapacita mateřské školy je 12 dětí, ve třídě pracují souběžně dva pedagogičtí pracovníci, učitelka a asistentka pedagoga.

3. Podmínky vzdělávání

3.1 Věcné podmínky

Třída je samostatnou jednotkou se svým sociálním zázemím a šatnou. Všechny vnitřní i vnější prostory jsou v souladu s bezpečnostními i hygienickými normami. Dětský nábytek, tělocvičné nářadí, zdravotně hygienické zařízení (umývárny, toalety) jsou přizpůsobeny dětem se zdravotním postižením. Plocha třídy je pokryta omyvatelnou PVC podlahou, doplněnou umyvatelnými rehabilitačními podložkami. Okna i dveře na terasu jsou zastíněny žaluziemi.

Prostředí mateřské školy je podnětné, stimulační. Prostor třídy je rozdělen na hrací a pracovní kouty, které poskytují dětem i učitelkám dostatek možností k individuálním činnostem, hře i práci. Prostor je variabilní a učitelka ho může přizpůsobovat potřebám jednotlivých dětí.

Umístění hraček, pomůcek i materiálů je zvoleno tak, aby bylo všem dobře přístupné, ale bezpečné. Všechny didaktické pomůcky jsou umístěné v otevřených policích a uzavřených skříňkách. Vybavení je průběžně obnovováno, doplňováno a plně využíváno. Děti se svými výtvarnými, pracovními výtvary podílejí na výzdobě interiéru třídy. Zároveň jsou jejich práce přístupné k vidění pro rodiče. Na budovu školy navazuje školní zahrada, která je využívána v k pohybovým a relaxačním aktivitám dětí.

Naproti třídy je umývárna s kompletním sociálním zázemím. Boty a svrchní oděv si děti odkládají v šatně na chodbě, skříňku na osobní věci (včetně hygienických potřeb a plen) mají ve třídě.

Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní i hygienické normy dle platných předpisů týkající se čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hluchnosti.

3.2 Životaspráva

Vzhledem k individuálním specifikám zdravotního postižení zabezpečují dopolední svačinu rodiče. Při utváření stravovacích návyků dítěte v mateřské škole vycházíme z návyků utvořených v rodině. Ve spolupráci s rodinou postupně učíme děti zvykat si na nové chutě a nové druhy potravin, učíme děti pravidlům při stolování. Dodržujeme pitný režim, učíme děti pít z hrníčků. Obědy jsou dětem vydávány ve školní jídelně – výdejně. Strava se do školy dováží ze Střední školy hotelové a služeb Kroměříž. Strava dětí je výživná, bohatá na dostatek zeleniny a ovoce v podobě zeleninových salátů, kompotů či kusového ovoce.

3.3 Psychosociální podmínky

Děti přicházejí do mateřské školy v doprovodu zákonného zástupce nebo osoby jimi pověřené. Děti přebírá od rodiče nebo osoby jimi pověřené učitelka třídy v době od 7.00 hod do 8.15 hod. Po předchozí dohodě učitelky s rodiči se lze dostavit s dítětem i v jiné době.

Nově přichozím dětem nabízíme individuální režim ve spolupráci s rodinou. Všechny činnosti mají pravidelný denní řád. Děti se postupně učí režimu ve třídě. Navazují kontakt a úzký vztah s učitelkou, asistentkou pedagoga. Poznávají nové kamarády. Seznamují se s pomůckami i s celkovým prostředím třídy. Délka adaptace každého dítěte je jiná. Učitel i asistent pedagoga respektují osobní i zdravotní specifika dítěte a volí ke každému dítěti individuální cestu tak, aby se dítě cítilo spokojené, v bezpečí, jisté. Se zlepšováním adaptace dítěte na prostředí třídy je dítě zařazováno do krátkých aktivit, které se postupně prodlužují a dostávají své pravidelné místo ve vzdělávání dítěte. Aktivity jsou prokládány relaxačními, odpočinkovými chvilkami a pitným režimem. Dítě během dopoledne odchází na toaletu v doprovodu učitelky podle režimu nebo i dle své potřeby. Po obědě děti odpočívají či spí ve třídě na podložkách Flip Flop.

Učitel navazuje s dítětem nenásilnou komunikaci, podporuje sebedůvěru dítěte v sebe sama. Respektuje práva dítěte.

Děti mají dostatečný prostor k pohybu ve třídě, při vhodném počasí je využita školní zahrada. Zahrada se vzrostlými stromy je vhodná jak k odpočinku, relaxaci i k terapeutickému působení. Všichni zaměstnanci respektují individuální potřeby dětí a vytváří pozitivní klima vzájemné spolupráce a podpory.

3.4 Organizace a řízení mateřské školy

Činnost mateřské školy vykonává Základní škola a Mateřská škola Kroměříž, F. Vančury. Mateřská škola je zřízena jako škola s provozem 7 hodin denně s určenou dobou pobytu od 7,00 do 14,00 hod.

Za řízení zodpovídá ředitelka školy, která pověřuje zodpovědností za provoz vedoucí učitelku pro předškolní vzdělávání.

Provoz a organizace dne v mateřské škole se přizpůsobuje potřebám zákonných zástupců a aktuálním potřebám dětí:

- příchod dětí, spontánní a řízené činnosti, svačina, hygiena
- I. blok činností - individuální činnosti zaměřené na plnění individuálních aktivit, péče speciálně pedagogická reedukační a kompenzační
- hygiena, relaxace
- II. blok činností – řízené činnosti individuální a skupinové – pohybové, hudební, pracovní a výtvarné, komunikace a rozvoj rozumových schopností (dle týdenního plánu s respektováním individuální vzdělávacího plánu jednotlivých dětí)
- pobyt venku (doba pobytu se přizpůsobuje aktuálnímu ročnímu období a počasí)
- oběd, hygiena
- odpočinek, relaxační činnosti, prvky muzikoterapie, masáže, polohování, bazální stimulace
- postupné odchody dětí

Časový plán je stanoven s ohledem na psychohygienické podmínky. Jeho uspořádání dává možnost pružně reagovat na individuální potřeby aktivity a odpočinku u jednotlivých dětí.

3.5 Personální a pedagogické zajištění

Vzdělávání ve třídě zajišťují souběžně dva pedagogičtí pracovníci - učitelka a asistent/ka pedagoga. Personální obsazení reaguje na změnu počtu dětí a specifické potřeby dle typu a stupně zdravotního postižení. Přímá pedagogická činnost a dohledy u dětí jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální péče a bezpečí. Další individuální speciálně pedagogickou podporu (logopedická, somatopedická, tyflopeditická, surdopedická) zajišťují speciální pedagogové, somatoped, logoped. Pedagog a asistent pedagoga spolupracují a odpovídají za svou práci vedoucí učitelce předškolního vzdělávání, zástupkyni pro vzdělávání a ředitelce školy.

3.6 Spoluúčast rodičů

Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci a ostatními součástmi školy s cílem rozvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch komplexní péče o děti, k prohloubení vzájemného výchovného působení mateřské školy a rodiny.

Naší snahou je, aby vztah s rodinou byl založen na partnerských vztazích, kde mezi rodiči, učitelkami a ostatními zaměstnanci školy panuje oboustranná důvěra, otevřenost, vstřícnost,

respekt a ochota spolupracovat. Odpovědnost, práva a povinnosti jsou zakotveny ve vnitřním řádu školy. Máme na zřeteli, že informovanost zákonných zástupců, vzájemné poznávání, prohlubování důvěry, jsou důležitým předpokladem vzájemné komunikace a spolupráce. Vztah se zákonnými zástupci je každodenní, denně probíhá výměna informací mezi učitelkou a rodičem a naopak. Kvalitní práce s dětmi se odvíjí od společné iniciativy a společného úsilí. Zákonným zástupcům je nabídnuta možnost účastnit se výchovně vzdělávacího procesu, využít zácvik do činností, které mohou procvičovat i v domácím prostředí. Podílí se na tvorbě a hodnocení Individuálního vzdělávacího plánu svého dítěte. Důležitou formou spoluúčasti rodičů na dění ve škole je portfolio dítěte.

Ve spolupráci se zákonnými zástupci uskutečňujeme různé aktivity, které rozvíjejí funkci školy:

- neformální rozhovory při denních příležitostních setkáních
- školní slavnosti – vánoční svátky, velikonoční svátky, Svátek matek, Den dětí
- výstavy výtvarných prací
- tvořivé dílny
- velikonoční a vánoční jarmarky
- divadelní představení aj.

O veškerém dění v naší mateřské škole informujeme rodiče prostřednictvím přímého kontaktu, centrální vývěsky ve vstupu a Sdělníčků. Veřejnost informujeme v místním tisku a na internetových stránkách školy.

3.7 Spolupráce s ostatními subjekty

Spolupráce s přípravným stupněm základní školy speciální:

Naší snahou je pracovat s dětmi tak, aby byly schopné pokračovat ve vzdělávání.

Děti získávají základní dovednosti, znalosti a vědomosti, které dále rozvíjejí a upevňují ve třídě přípravného stupně S učitelkami a dětmi přípravného stupně spolupracujeme, předáváme si informace o dětech a organizujeme společné akce (divadlo, karneval, ap.). Děti tak mají možnost poznat své budoucí učitelky a prostředí, které jim nebude v budoucnu cizí, což má velký vliv na adaptaci a plynulý přechod do dalšího stupně vzdělávání.

Přípravný stupeň je zřízen dle organizačních podmínek školy.

Spolupráce se základní školou

Hlavním cílem je vytvoření plynulého, přirozeného a nestresujícího přechodu do základní školy. Společně s rodinou a základní školou se snažíme připravit děti na vstup do základní školy. Zajímáme se o pedagogickou práci základní školy, způsob výuky i hodnocení dětí.

- poznáváme prostředí základní školy
- spolupracujeme s učitelkami prvního stupně základní školy
- vyměňujeme si zkušenosti z individuální práce s dětmi
- účastníme se aktivit pořádaných žáky základní školy
- konzultujeme se školou návrhy zákonných zástupců na odklad školní docházky.

Klademe základní kameny spolupráce a spoluúčasti rodiny na vzdělávání dětí.

Spolupráce se školským poradenským zařízením:

- SPC zajišťuje odborné poradenství při přijetí dětí do mateřské školy
- poskytuje instruktáž a vedení rodičovských skupin
- spolupracuje při vypracování individuálních vzdělávacích plánů dětí
- zaměřuje se na přípravu předškolních dětí před vstupem do základní školy vzhledem k jejich aktuálnímu zdravotnímu stavu a individuálním schopnostem.

Spolupráce se Spolkem Korálky Kroměříž, z. s.

Doprava dětí z celého okresu Kroměříž je poskytována Spolkem Korálky Kroměříž z.s. jako sociální služba zákonným zástupcům dětí. Nevyhovující dopravní spoje, časová tíseň a zdravotní stav dětí jsou hlavním důvodem jejich využívání. Spolupráce s rodinou i ostatními zainteresovanými partnery napomáhá ke zkvalitňování vzdělávacích činností, k dobrému chodu mateřské školy a rozšiřuje povědomí veřejnosti o práci naší mateřské školy.

4. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Podmínky vzdělávání

Děti, které navštěvují naši mateřskou školu, jsou děti se speciálními vzdělávacími potřebami. K naplnění vzdělávacích potřeb, k uplatnění a užívání práv dítěte na rovnoprávném základě s ostatními, se snažíme poskytnout každému dítěti takové podmínky, ve kterých se bude na základě svých individuálních schopností co neoptimálněji rozvíjet. Podpůrná opatření spočívají v nezbytných úpravách organizace, obsahu, metod, forem, hodnocení a podmínek vzdělávání. Mateřská škola realizuje a bezplatně poskytuje dětem podpůrná opatření z výčtu uvedeného v § 16 novele Školského zákona č. 82/2015 Sb. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření třetího až pátého stupně uplatňujeme s doporučením školského poradenského zařízení zejména v oblastech:

- a) výběru metod vzdělávání:
 - při respektování odlišných stylů vzdělávání jednotlivých dětí
 - při výběru metod a forem práce, které umožňují častější kontrolu a poskytování zpětné vazby dítěti
 - s důrazem na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
 - při respektování pracovního tempa dětí a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů
- b) organizaci práce:
 - střídání forem a činností během vzdělávání
 - využívání skupinového vzdělávání
 - postupný přechod k systému kooperativního vzdělávání
 - zařazování relaxačních chviliek
- c) speciálně pedagogické podpoře
 - psychopedická péče
 - somatopedická péče
 - logopedická péče (ILP)
 - surdopedická péče v rámci ILP
 - tyflopeditická péče
 - systém péče o děti s autismem včetně komunikačních a sociálních dovedností

Režim dne

Režim dne odpovídá věkovým, individuálním potřebám a stupni mentální úrovně dětí. Je součástí školního řádu mateřské školy. Správně nastavený režim dne vede děti k utváření pravidelných hygienických i pracovních návyků, k minimalizaci výchovných potíží.

Systematické střídání činností dětí aktivizuje, podněcuje k vytváření základních kulturně hygienických návyků a ovlivňuje jejich duševní a tělesný rozvoj.

4.1 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

Věcné (materiální) podmínky:

Vybavení mateřské školy obsahuje sortiment hraček vhodný pro děti mladší tří let. Pro mladší děti jsou dostupné hračky a didaktické pomůcky, s ohledem na bezpečnost, uloženy v policových i uzavíratelných skříňkách. Pro děti s menším vzrůstem je ve třídě vhodný sedací nábytek, který zohledňuje menší tělesnou výšku, podporuje správné držení těla při sezení, je bezpečný a stabilní. Prostředí třídy poskytuje dostatečný prostor pro volný pohyb i hru dětí a zároveň na podložkách zajišťuje bezpečí a klid pro odpočinek v průběhu celého dne. Individuální hygienické potřeby dětí (pleny a vlhčené ubrousky) jsou uloženy v uzavíratelných zásuvkách ve třídě.

Hygienické podmínky:

Umývárna a toaleta je navíc vybavena dětskými nočníky s možností jejich mytí a dezinfikování. V umývárně je přebalovací stůl, je zajištěn krytý nášlapný odpadkový koš na použité pleny. Součástí umývárny je vana jako možnost zabezpečení hygieny dítěte. Mateřská škola má s rodiči dítěte dohodnutý systém přinášení hygienických potřeb a náhradního oblečení tak, aby byl k dispozici vždy a v dostatečném množství.

Životopráva, stravování:

Dvouleté děti mají zvýšenou potřebu spánku, zajišťujeme klidný prostor pro odpolední odpočinek a zároveň upravujeme i denní režim. Je přizpůsoben individuální potřebě aktivity, odpočinku nebo spánku jednotlivých dětí. Ředitelka školy po dohodě se zákonným zástupcem stanoví způsob a rozsah stravování. Svačinku si dítě nosí z domu, podle možností svačí u stolečku ve třídě. Při stravování respektujeme delší časový prostor.

Psychosociální podmínky: v adaptačním období se zaměřujeme na vytváření jistoty u dítěte – navazováním pozitivního vztahu dítěte k učitelce, na provázanost režimu mateřské školy s režimem v rodině, aktivně spolupracujeme a budujeme vztahy s rodinou. Ve věku dvou let je dítě připraveno rozeznávat a přijímat základní pravidla a normy celoživotních návyků. Zajišťujeme dětem stálý pravidelný denní režim s dostatkem času na realizaci činností, více klidu k odpočinku během dne, individualizaci na základě pozorování dítěte, realizaci vzdělávací činnosti v menších skupinách či individuálně, srozumitelná a jednoduchá pravidla a řád, určující mantinely jeho jednání.

Organizace vzdělávání: dětem zajišťujeme individuálně přizpůsobený adaptační režim, dostatek času na veškeré aktivity včetně převlékání a stravování. Organizace vzdělávání a plánování činností v mateřské škole vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje jejich individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem.

Obsah vzdělávání: při vzdělávání dětí od dvou let si uvědomujeme vývojovou úroveň motoriky, jazykového, psychického vývoje dítěte, bereme ohled na jiné tempo rozvoje prosociálních vztahů mezi dětmi. Dvouleté dítě má velkou potřebu aktivního pohybu a zároveň potřebuje častější odpočinek nejen po stránce fyzické, ale i psychické. Rozdíly v psychomotorickém vývoji jsou velmi výrazné. Plánování a realizace konkrétních vzdělávacích činností je přizpůsobena možnostem a schopnostem dětí. Podle toho učitelka volí metody a formy práce: nápodoba, situační učení, opakování činností, pravidelné rituály, průběžné střídání činností, sladění spontánních a řízených činností. Největší prostor ponechává učitelka volné hře a pohybovým aktivitám.

Spolupráce se zákonnými zástupci dětí: vzhledem k nízkému věku dětí od dvou do tří let je spolupráce naprosto zásadní. Snažíme se vytvořit vstřícný a důvěryhodný vztah mezi zaměstnanci školy, rodiči i dítětem. Prvořadě je pro dítě v tomto věku stále rodinné zázemí.

4.2 Vzdělávání dětí s mentálním postižením

U dítěte s mentálním postižením máme na zřeteli různý stupeň závislosti: zvýšená závislost na rodičích, infantilnost osobnosti, pohotovost k úzkosti, sugestibilita a rigidita chování, nedostatky ve vývoji vlastního „já“, nerovnováha ve výkonech, zvýšená potřeba uspokojení a bezpečí, porucha navazování vztahů a komunikace, malá přizpůsobivost sociálním a školním požadavkům, impulsivnost, hyperaktivita nebo hypoaktivita, citová vzrušivost, zpomalená chápavost, ulpívání na detailech, malá srovnávací schopnost, snížená mechanická a logická paměť, těkavá pozornost, porucha vizuomotoriky a celkové pohybové koordinace.

Bezprostřední vnímání:

Děti mají zpomalený a snížený rozsah zrakového vnímání – hůře se adaptují v novém prostředí, nejsou schopny pochopit perspektivu, nediferencují počítky a vjemy – tvary předmětů, barvy; proto organizujeme vnímaný materiál, výrazně ho odlišujeme od pozadí, nejsou schopné prohlédnout si materiál podrobně, vnímat všechny detaily. Tyto nedostatky úspěšně překonáváme speciálně pedagogickými metodami a přístupy, zejména prvky smyslové výchovy prolínajícími se celým výchovně vzdělávacím procesem.

Myšlení a řeč:

Myšlení těchto dětí je příliš konkrétní, je nepřesné s chybami v analýze a syntéze. Myšlenky děti vyjadřují pomocí slov, řeč je často deformována, s nedostatky v artikulaci, malou slovní zásobou. Zaměřujeme se proto na rozvoj slovní zásoby, rozvoj komunikačních schopností, artikulaci cvičení, několikrát v průběhu dne. Pracujeme v těsné spolupráci s logopedkou.

Paměť:

Děti si vše nové pamatují pomalu, až po mnohačetném opakování, naučené rychle zapomínají, vybavují si nepřesně, vědomosti neumí uplatnit v praxi. Proto věnujeme velkou pozornost při opakování v různých obměnách a časté relaxaci. Děti mají spíše mechanickou paměť.

Pozornost:

je nestálá, děti jsou snadno unavitelné, hůře rozdělují pozornost na více činností. Vždy po krátkodobém soustředění na činnost musí následovat relaxace, přizpůsobujeme tomu integrované bloky a časovou křivku dne. Nezapomínáme všechny činnosti dostatečně motivovat.

Volní vlastnosti:

Děti mají nedostatek iniciativy, mají omezenou schopnost řídit své jednání.

Při práci s dětmi věci a jevy předkládáme prostřednictvím co možná největšího počtu analyzátorů. Vždy máme na vědomí věk a stupeň postižení, vycházíme z her a soutěživosti dětí, činnosti často obměňujeme, hodně využíváme motivaci, střídáme frontální, skupinové a individuální vyučování. Dovednosti a návyky neustále procvičujeme a opakujeme v různých obměnách, v různých podmínkách a situacích.

4.3 Vzdělávání dětí s autismem

Při vzdělávání dětí s autismem využíváme metodu strukturovaného učení. Každé dítě s autismem má ve třídě vymezené pracovní místo, místo na odpočinek a ostatní vymezené zóny. Prostřednictvím symbolů (odpovídají vývojové úrovni dítěte) na režimové liště, která znázorňuje sled činností během pobytu v mateřské škole, se dítěte orientuje v prostoru a v čase. Přesný sled činností utváří v dítěti pocit jistoty. K rozvoji vnímání, porozumění a řeči využíváme alternativní a augmentativní formu komunikace. Správně vedeným nácvikem alternativní komunikace se zvyšují možnosti zapojení dítěte do aktivní sociální komunikace. Pracujeme s výměnným obrázkovým komunikačním systémem (VOKS), který je postaven na těchto principech:

Vysoká motivace - konkrétní výběr odměn pro konkrétní dítě. Smysluplná a účelná výměna obrázku za věc, kterou obrázek znázorňuje.

Podpora aktivity dítěte použitím fyzické asistence a potlačením verbálních výzev a pokynů.

Podpora samostatnosti uspořádáním lekcí (pozdější zařazení otázky: „Co chceš?“).

Cílem systému je rychlé nabytí funkčních komunikačních dovedností. Jde o způsob, **jak** učit děti komunikovat, a především, jak jim osvětlit, **proč komunikovat**, tedy význam a sílu komunikace.

Dané symboly volíme podle úrovně dosaženého vývojového věku dítěte:

- na úrovni předmětové
- na úrovni zástupných předmětů
- na úrovni fotogramů
- na úrovni reálných obrázků
- na úrovni statických barevných symbolů
- na úrovni lineárních obrázků

Na péči se podílí speciální pedagog- logoped, ostatní pedagogové, kteří s dítětem pracují.

4.4 Vzdělávání dětí se zrakovým postižením

Děti s těžkým zrakovým postižením využívají pro svůj rozvoj kompenzační smysly. Reeducaci provádíme u dětí, které mají zrakové vnímání alespoň částečně zachováno. Děti nevidomé kompenzují postižení rozvojem ostatních smyslů. Pokud se dítě připravuje na školní docházku, je důležité, aby si osvojilo specifické dovednosti zaměřené na rozvoj zrakových funkcí (stimulace zraku), sluchového vnímání, hmatového vnímání a nácvik haptizace, posilování čichu a chuti, POSP (prostorové orientace a samostatného pohybu), sebeobsluhy a praktické výchovy. U dětí s těžkým zrakovým postižením a nevidomých se zaměřujeme na rozvoj sluchového a hmatového vnímání, a to nejen rukama, ale i chodidly, které dítě informují o druhu povrchu a terénu. Všechny uvedené dovednosti rozvíjíme ve spolupráci s rodinnou výchovou. Soustředíme se na celkový psychomotorický vývoj.

Prostorová orientace

Prostorová orientace představuje schopnost pohybu v prostoru a zapamatování si cesty, v užším významu jde o proces určování a udržování trasy z jednoho bodu do druhého.

Při nácviku učíme děti samostatnému pohybu ve známém prostředí bez překážek i s překážkami - v budově školy, ve třídě, ve cvičebně, v jídelně, v okolí školy, na zahradě školy. Děti se učí rozlišovat specifické zvuky, vůně, pachy a využívají je k orientaci. Ve škole

také nacvičují pohyb po obousměrném schodišti s držením se zábradlí jednou rukou. Práce s dítětem a nácvik prostorové orientace se děje vždy s přihlédnutím k přidruženému postižení a úrovni mentálních schopností.

V rámci rozvoje všech smyslů procvičujeme koordinaci ruka- oko (třídění předmětů, obkreslování obrázků, práce na lince, vystřihování, nalepování, modelování, puzzle, speciální hmatové pomůcky), sluchovou percepci (rozlišování zvuků přirozených, nepřirozených, sluchové hry, sluchová paměť), hmatovou percepci (jejíž rozvoj je předpokladem pro možné pozdější úspěšné čtení Braillova bodového písma, využití jednoduchých předmětů, hraček, předmětů denní potřeby, geometrické tvary a přírodniny, reliéfní obrázky, nácvik ve výtvarných a pracovních činnostech). Hmatové vnímání se uskutečňuje přes vnímání předmětů rukama, nohama, prostřednictvím praktických a sebeobslužných činností.

Ve školních podmínkách se zaměřujeme na chůzi s vidícím průvodcem a samostatnou chůzi bez pomůcek.

K samostatné chůzi bez pomůcek patří:

Trailing – jedná se kluznou prstovou techniku, která spočívá v chůzi podél vodící linie.

Bezpečnostní držení (postoje) - jsou součástí chůze bez pomůcky, jež mají zajistit bezpečný pohyb žáka v prostředí.

Pro nácvik prostorové orientace v předškolním věku je důležité:

- aby dítě mělo mít kolem sebe co nejvíce prostoru a mělo možnost ho poznávat sluchem
- imobilní dítě posadit do prostoru, aby mohlo vnímat zvuky ze všech stran a pohybovat se s ním v prostoru, a tím mu zprostředkovat poznávání prostředí a odbourávat strach z něj, vše slovně popisovat
- motivovat dítě k pohybu, upozorňovat na možnost pohybu – měnit polohy, využívat bazální stimulace a hry na tělo
- nebát se otevřeného prostoru – za ruku překonat volné prostranství
- snažit se vyhnout překážkám ve známém prostředí

Rozvoj prostorové orientace podporují:

- manipulační hry, při kterých se dítě učí pomocí různých metod (přenášení, kutálení, posouvání, navlékání,...) přesouvat předměty v prostoru,
- pohybové hry, při kterých se učí dítě skákat, běhat, klouzat se, chytat balón, atp. a pomocí těchto pohybů také rozeznávat kvalitu různých povrchů, jejich specifika, či rozložení nábytku a předmětů v prostoru,
- tvořivé hry – učí děti o vztazích mezi předměty a jejich funkcí (navlékání, stavění hradu z písku, hraní si s kostkami,...),
- námětové hry, ve kterých má dítě velmi často možnost napodobovat chování dospělých (hra na obchod, na cestu vlakem,...),
- kolektivní hry, jsou jedny z nejdůležitějších vzhledem k dalšímu dětskému vývoji a socializaci dítěte, protože se při nich učí spolupracovat s ostatními, chápat sám sebe jako součást kolektivu, říci si o pomoc a mnoho dalších důležitých situací, na něž narazí v dalším životě,
- průpravné hry na možné zacházení s bílou holí – při těchto hrách je možno využívat hraček (kočárek, velké auto,...), které před sebou dítě tlačí a narážením do předmětů se zbavuje strachu z prostoru a překážek.

4.5 Vzdělávání dětí s tělesným postižením

Děti s tělesným postižením, s vrozenými nebo získanými vadami pohybového aparátu, smyslovými vadami, neuropsychickým i neurologickým onemocněním jsou zařazovány do **rehabilitační tělesné výchovy**, která probíhá v prostorách školní tělocvičny nebo po zácviku somatopeda učitelé ve třídě. Správným zapojováním svalů zlepšujeme pohybovou koordinaci, držení těla, svalovou bilanci. Pohyb se stává efektivnějším. Fyzioterapeut zajišťuje pohybové aktivity, které jsou zaměřeny na všestranný rozvoj osobnosti dítěte. Při reedukaci a kompenzaci využíváme balanční pomůcky, pomocí kterých rozvíjíme senzomotorickou a vestibulární stimulaci. U dětí imobilních provádíme polohování z důvodu poskytnutí nových senzomotorických zkušeností. Děti mateřské školy se účastní canisterapie. Využíváme vlivu pozitivního působení psa na dítě, který je pro ně silnou motivací a také zdrojem zajímavých podnětů.

Dle harmonogramu navštěvujeme multismyslovou místnost Snoezelen, která nabízí širokospektrálními podněty pro stimulaci zrakového, sluchového, čichového a tělesného vnímání. V místnosti provádíme **bazální stimulaci** a míčkování.

4.6 Vzdělávání dětí se sluchovým postižením

Mezi skupinu dětí se sluchovým postižením patří děti s částečnou ztrátou sluchu: s lehkou nedoslýchavostí, se středně těžkou nedoslýchavostí, s těžkou nedoslýchavostí, která může přecházet v praktickou hluchotu jednostrannou nebo oboustrannou a děti s oboustrannou hluchotou. Těmto dětem je podle míry sluchového handicapu nabízena intenzivní surdopedická péče, kterou zajišťuje logoped. Logoped úzce spolupracuje s pedagogy třídy, kteří pokračují v nastavených metodách rozvoje komunikace ve třídě.

Cílem je podle možností dítěte rozvíjet vhodnými metodami verbální složku řeči, cílit pozornost pro odezírání, kompenzovat nebo podporovat ztrátu sluchu alternativním a augmentativním komunikačním systémem.

Podpůrná surdopedická péče je poskytována minimálně 1 krát týdně logopedem v logopedické pracovně. Obsahově je individualizace péče obsažena v Individuálním vzdělávacím plánu dítěte.

Základním předpokladem pro úspěšný rozvoj řeči u nedoslýchavého dítěte je správně seřízené naslouchadlo(a).

K výstavbě řeči využíváme:

- rozvíjení globálního, sluchového a zrakového vnímání (dítě si osvojuje celá slova, slovní obraty a krátké věty)
- rozvíjení slovní zásoby (dosažení co největšího rozsahu pro běžné dorozumívání)
- kombinaci artikulované řeči s prstovou abecedou a znakovou řečí, které doprovází odezírání ze rtů
- multisenzoriálního přístupu
- vhodných technických pomůcek (komunikátory s oporou obrázků)

Cílevědomě a uvědoměle věnujeme pozornost všem složkám péče o řeč a sluch dětí:

- edukaci sluchu
- artikulaci
- odezírání

- dechovým cvičením
- rytmickým cvičením
- hlasové výchově
- dramatické výchově
- odstraňování dramatismů (u dětí s lehkou nedoslýchavostí)
- úpravě formální stránky řeči (u dětí s lehkou nedoslýchavostí)

4.7 Logopedická podpora

Logopedická podpora je realizována u dětí se závažnými poruchami dorozumívacích schopností, dětí s opožděným, omezeným, přerušným, narušeným, předčasným (překotným) a s nesprávným vývojem řeči.

Projevy:

- nedostatky v oblasti narušeného zvuku řeči
- nedostatky v oblasti poruch hlasu, narušeného článkování
- vývojová nemluvnost
- získané neurotické nemluvnosti
- nedostatky vyplývající z vývojové dysfázie
- nedostatky, promítající se v nesprávné výslovnosti
- nedostatky v oblasti narušení plynulosti řeči
- nedostatky vyplývající ze symptomatických poruch řeči (u dětí se sluchovým, zrakovým, tělesným a mentálním postižením)
- nedostatky vyplývající z kombinovaných poruch řeči
- nedostatky z narušeného vývoje řeči a poruchou řeči u dětí s PAS

Forma logopedické podpory:

- individuální logopedická péče (s logopedem v logopedické pracovně)
- logopedická péče následná (s logopedem, učitelem ve třídě)
- komunikační a sociální dovednosti (KaSD)

Do logopedické podpory jsou zařazovány děti na základě doporučení speciálně pedagogického centra. Obsah logopedické podpory je rozpracován v individuálním plánu dítěte. Logopedická podpora je poskytována minimálně 1 krát týdně logopedem v logopedické pracovně a 1 x měsíčně (podle individuální potřeby jednotlivých dětí i vícekrát měsíčně) přímo v mateřské škole, KaSD prolínají celým výchovně vzdělávacím procesem.

Cílem je podle možností dítěte rozvíjet vhodnými metodami vlastní komunikativní dovednosti a kompenzovat nebo podporovat vlastní vývoj řeči.

Komunikace probíhá komplexně v rámci všech oblastí vývoje. Logopedická podpora je zaměřena na stimulaci, podporu a rozvíjení jednotlivých stádií vývoje řeči. Komunikativní kompetence rozvíjíme na úrovni verbální i neverbální.

U dětí, kde rozvoj řeči zůstává na velmi nízké úrovni, podporujeme broukání, žvatlání, vznik fonémů a vyluzování významových zvuků. Využíváme odhmatávání vibrací na krku, na hrudi, zařazujeme činnosti na rozvoj dýchání, využíváme zrcadla k odezírání a imitaci. Zařazujeme experimentaci se zvuky, napodobujeme hlasy zvířat a zvuky z okolí, využíváme rytmizaci říkadla a sloganů, pojmenováváme a ukazujeme veškeré činnosti, předměty a jevy, provádíme hry s obrázky a předměty. Zařazujeme jednoduché dramatické hříčky.

Rozvoj verbální komunikace s porozuměním

U dětí, kde se řeč na různé úrovni a v různé kvalitě verbálně vyvíjí, ale je narušena složka porozumění, využíváme metody alternativní a augmentativní komunikace.

Alternativní komunikace- využíváme komunikačních systémů, které dočasně či trvale nahrazují řeč (výměnný obrázkový systém VOKS, výměnný obrázkový systém pro děti s autismem)

Augmentativní komunikace -využíváme komunikačních systémů pro podporu komunikace.

AAK – vhodně volíme a nabízíme dané symboly podle úrovně dosaženého vývojového věku dítěte. Alternativní a augmentativní způsoby komunikace volíme proto, že snižují tendenci k pasivitě dětí, které mají speciální potřeby a zvyšují zapojení dětí a jejich blízkých osob (pedagogů) během vzdělávacích činností a ve volném čase.

K podpoře nebo k náhradě řeči využíváme množství modalit a jejich kombinací: oční kontakt, mimiku, gestiku, znak do řeči pro mentálně postižené děti, vokalizaci, zbytkovou řeč, speciální vizuální klíče, prvopočátky práce se šestibodem, VOKS (Výměnný obrázkový komunikační systém), hlasová foto alba, komunikátory (s hlasovým výstupem), iPad – ve výuce, speciální počítačové programy s hlasovým výstupem.

Pří rozvíjení verbální (slovní) stránky řeči se zaměříme na:

- stimulace a procvičování: nádechové a výdechové fáze s usměrňováním výdechového proudu
- stimulace receptivní slovní zásoby s užitím manipulace s předměty, hračkami, s referenčními předměty nebo zmenšeninami a symboly na statické úrovni
- spojování zvukových a slovních projevů s jazykovým obsahem
- stimulace a procvičování sluchové a zrakové percepce
- stimulace a procvičování rozlišování intenzity zvuku
- stimulace a procvičování fonemického sluchu
- stimulace a procvičování receptivní a expresivní složky řeči s podporou rytmizace
- stimulace a procvičování pasivní i aktivní obsahové stránky řeči, porozumění a adekvátnosti
- na průpravná dechová a fonační cvičení a na artikulační cvičení mluvidel
- na vybavování artikulace jednotlivých hlásek, postupujeme od hlasu k hláskám, postupujeme podle zásad ontogeneze předřečového vývoje řeči a dále pak podle zásad vlastního vývoje řeči podle ontogeneze vývoje řeči (vyvozování, procvičování dané hlásky, fixace dané hlásky ve slabice, fixace dané hlásky ve slově dle obtížnosti, fixace dané hlásky ve větě, říkadle, vyprávění),
- na podporu celkového sociálního a mentálního rozvoje dítěte
- na rozvoj spontánních kompenzačních mechanismů

4.8 Podmínky vzdělávání dětí nadaných

Dle vyhlášky č. 27/2016 Sb. § 27 je dítětem nadaným takové dítě, které při adekvátní podpoře vykazuje v porovnání se svými vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Pokud **dítě v mateřské škole prokazuje známky mimořádného nadání** v určité oblasti (sportovní, výtvarné, hudební), mateřská škola zabezpečí jeho rozvoj všemi možnými dostupnými metodami a prostředky:

- zadávání náročnějších úkolů v dané oblasti
- příprava a účast na soutěžích
- nabídka zájmových aktivit
- využívání vhodných didaktických pomůcek
- volba vhodných metod a forem výuky
- individuální přístup a individualizace
- práce s tablety, interaktivní tabulí a využívání vzdělávacích programů
- nabízení specifických činností.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného dítěte sestavuje třídní učitelka ve spolupráci s ostatními pedagogy, školským poradenským zařízením a rodiči dítěte.

5. Organizace vzdělávání

5.1 Charakteristika třídy

Mateřská škola může být naplňována do počtu dvanácti dětí, třída je věkově smíšená. Počet dětí ve třídě je variabilní, koresponduje s intenzitou míry potřeby jejich speciálně pedagogické podpory. Mezi specifika naší mateřské školy patří souběžné působení učitelky a asistentky ve třídě, které je zajištěno po celou dobu dopoledních činností včetně oběda. Všechny děti mají ve spolupráci s rodiči vypracovaný individuálně vzdělávací plán, který respektuje doporučení školského poradenského zařízení a stanoví dílčí cíle na období školního roku. Učitelka třídy a pod jejím vedením asistentka pedagoga pracuje ve třídě s každým dítětem individuálně.

Skladba třídy je různorodá. Součástí kolektivu dětí v mateřské škole jsou děti s autismem.

Při realizaci jejich vzdělávání pracujeme metodou strukturovaného učení. Podstatou je rozčlenění prostoru podle typu činností a potřeb dětí, stejně tak jsou strukturované a vizualizované pracovní úkoly, děti mají vizualizovaný čas formou lišty a režimových symbolů. Děti mají k dispozici polohovací pomůcky, válce a míčový bazén.

Ve třídě je pracovní a výtvarný koutek, ve kterém děti rozvíjí jemnou motoriku a grafomotoriku. Hudební, dechová a rytmická cvičení probíhají na relaxačních podložkách či v kroužku u klavíru s využitím rytmických hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře. Na podložce s tabulí se pak děti za pomoci obrázků seznamují s básničkami, pohádkami, zvířaty či okolním světem.

Speciálně pedagogická péče v mateřské škole vychází z individuálních potřeb každého dítěte. Zahrnuje činnosti individuální, skupinové i relaxační chvílky. Vzdělávání dětí směřuje k všestrannému rozvoji jejich schopností a dovedností, zahrnuje rozvoj jemné a hrubé motoriky, grafomotoriky, rozumového vnímání, smyslového vnímání a sebeobslužných dovedností. Vzdělávací nabídka je úměrná možnostem dětí, je poskytován dostatek času na plnění úkolu, řízené činnosti jsou pravidelně střídány s odpočinkem. Speciálně pedagogická podpora je zajišťována komplexním působením více odborníků. Dle harmonogramu a v rozsahu specifikace dané individuálním vzdělávacím plánem děti přecházejí na rehabilitační a logopedickou péči.

5.2 Kritéria pro přijímání dětí

Do mateřské školy jsou přijímány děti od 2 do 7 let. Podle novely školského zákona, zákon č.178/2016 Sb. jsou od 1. 1. 2017 přednostně přijímány děti, které dosáhnou pěti let do 31. 8., k povinnému předškolnímu vzdělávání. K předškolnímu vzdělávání přijímá dítě ředitelka školy, ta stanoví kritéria pro přijetí. Termín (během měsíce května) a místo zápisu k předškolnímu vzdělávání stanoví ředitelka školy v dohodě se zřizovatelem. Termín a místo zápisu zveřejní ředitelka na obvyklém místě, tj. nástěnka pro rodiče u vchodových dveří, webová stránka školy, oznámení v regionálním tisku. Pokud zákonný zástupce podá žádost o přijetí mimo termín zápisu, může být dítě přijato pouze v případě, že má škola volnou kapacitu. Na základě žádosti zákonného zástupce vydává ředitelka školy „Rozhodnutí o přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání“ v souladu se zákonem 541/2004 Sb. Při přijetí dítěte do mateřské školy stanoví ředitelka po dohodě se zákonnými zástupci dítěte dny docházky do mateřské školy a délku jeho pobytu v těchto dnech v mateřské škole a zároveň dohodne se zákonnými zástupci dítěte způsob a rozsah jeho stravování po dobu pobytu v mateřské škole. Každé přijaté dítě se stává dítětem mateřské školy se všemi právy a povinnostmi s tím souvisejícími.

Plnění předškolního vzdělávání je možné pravidelnou denní docházkou v pracovních dnech, v rozsahu stanoveným právním předpisem nebo individuálním vzděláváním dítěte, které se uskutečňuje bez pravidelné denní docházky dítěte do mateřské školy.

Přestup dítěte z jiného předškolního zařízení

Dítěti, které přestupuje z jiné mateřské školy, vytvoří mateřská škola podpůrné podmínky tak, aby dítě zvládlo podle svých možností co nejlépe přechod z jiného školního prostředí, aby se co nejlépe adaptovalo a zvládalo docházku v mateřské škole.

Odklad školní docházky

Děti, kterým byla odložena školní docházka na základě doporučení ŠPZ a rozhodnutím ředitele školy o odkladu školní docházky:

- pokračují v mateřské škole na základě obsahu individuálního plánu vypracovaného pedagogem, s doporučením ŠPZ
- pravidelná spolupráce s rodinou
- zaznamenávání pokroků v dovednostech, emocích, kresbě, sebeobsluze
- vedení portfolia dítěte

5.3 Pravidla organizace individuálního vzdělávání

Předškolní vzdělávání plní děti obvykle formou **pravidelné denní docházky** v pracovních dnech. Podle Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), § 34b ve znění zákona č. 101/2017 Sb., s účinností ke dni 1. 9. 2018 je možná i forma **individuálního vzdělávání**, které se uskutečňuje bez pravidelné denní docházky do mateřské školy.

Pravidla individuálního vzdělávání dítěte:

Zákonný zástupce oznámí ředitelce mateřské školy nejpozději 3 měsíce před začátkem školního roku svůj záměr. Individuální vzdělávání může probíhat po určitou část roku nebo po celý školní rok. Oznámení zákonného zástupce o individuálním vzdělávání musí obsahovat:

- identifikační údaje dítěte (jméno, příjmení, rodné číslo, místo trvalého pobytu)
- období, po které bude dítě individuálně vzděláváno
- důvody pro individuální vzdělávání

Ředitelka po obdržení oznámení o individuálním vzdělávání doporučí zákonnému zástupci oblasti ze ŠVP, ze kterých má být dítě rozvíjeno.

Mateřská škola ověřuje úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech v termínech: listopad, únor, březen a doporučí další postup vzdělávání dítěte.

Zákonný zástupce se ve stanovený termín musí dostavit s dítětem k ověřování. Pokud se zákonný zástupce nedostaví s dítětem k ověření v řádném ani náhradním termínu, ředitel mateřské školy ukončí individuální vzdělávání a dítě musí neprodleně zahájit docházku do mateřské školy.

Výdaje, které jsou spojené s individuálním vzděláváním, s výjimkou speciálních kompenzačních pomůcek, hradí zákonný zástupce dítěte

6. Charakteristika vzdělávacího programu

6.1 Zaměření školy

Školní vzdělávací program je osobnostně orientovaný program přístupu k dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami s potřebou podpůrných opatření 3-5 a k jeho vzdělávání, založený na integrovaném vzdělávání hrou, činnostmi a prožitky dětí. Vychází z rámcově vzdělávacího programu, stanovených zásad a podmínek naší mateřské školy, s koncepčním záměrem plně rozvinout dítě v rámci jeho možností a schopností a maximálně podporovat jeho socializaci. Hlavní myšlenky jsou vyjádřené ve filozofii školy.

Jednotřídní mateřskou školu navštěvují děti různého předškolního věku a děti vyžadující mnohem náročnější individuální péči, proto úkoly i náplň výchovně vzdělávací práce je specifikována v třídním vzdělávacím programu a v individuálních vzdělávacích plánech.

6.2 Filozofie

Základním posláním naší školy je vytvořit pro všechny děti, vyučující i zákonné zástupce bezpečné a příjemné prostředí bez bariér, vytvořit zdravé sociální prostředí tak, aby se každé dítě cítilo spokojeně a rádo se do něj vracelo. Individuálním přístupem, individualizací prostředí a komplexní péčí působíme na osobnostní rozvoj dítěte v návaznosti na jeho výchovu v rodině a v úzké součinnosti s rodinou a přispíváme tak plnohodnotné prožití dětství.

Jak naplňujeme filozofii školy:

- vytvářením příjemné atmosféry pro všechny děti, zákonné zástupce i vyučující založené na porozumění, bezpodmínečném přijetí, vzájemném uznání a naslouchání
- vytvářením zdravého a podnětného prostředí, protože to, jak se dítě cítí a co prožívá má z hlediska úspěšnosti jeho vzdělávání klíčový význam

- chceme být pro děti partnerem a průvodcem na cestě poznáním
- individuálním přístupem a komplexní péčí pomáháme dětem v rozvoji celé jejich osobnosti, v návaznosti na výchovu v rodině a v úzké spolupráci s ní

6.3. Priority mateřské školy

Ve vztahu k typu a stupni postižení dítěte nelze stanovit, co by mělo v určitém věkovém období znát, zvládat, či umět. Přístup ke každému dítěti je specifikován v individuálním vzdělávacím plánu, dítě je vzděláváno podle svých možností a schopností, bez přetěžování.

Komplexnost

- rozvoj fyzických, psychických a sociálních dovedností
- speciálně pedagogické nápravné metody - reedukace, kompenzace, rehabilitace,
- edukace

Samostatnost

- rozvoj schopností a dovedností umožňující dítěti socializaci v rodině, škole
- podpora a stimulace tělesného vývoje dítěte, rozvoje pohybových a manipulačních dovedností, sebeobsluhy
- rozvoj poznávacích schopností, jazykových a řečových dovedností, emocionality a sebezpojetí
- rozvoj potřeby a schopnosti navazovat vztahy s druhými lidmi, vzájemné komunikace, spolupráce, respektu a tolerance.

Komunikace

- rozvoj a užívání všech smyslů (multisenzorický přístup)
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, mluvního projevu, vyjadřování) se zohledněním k typu a stupni postižení
- vzájemnou komunikací navazovat a upevňovat kamarádké vztahy

Práce

- osvojení si věku přiměřených sebeobslužných **dovedností** důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, samostatnosti (zvládnout sebeobsluhu, zacházet s předměty denní potřeby, s nástroji, náčiním a materiálem...),
- vytváření zdravých **návyků a postojů** vedoucích ke zdravému životnímu stylu (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, postarat se o sebe...),
- rozvoj **fyzické i psychické zdatnosti**

Smysluplnost učení

- individualizace učení
- socializace učení (sebeobslužné aktivity)
- držet se zásad individuálního přístupu, názornosti, posloupnosti a přiměřenosti,
- vytvoření elementárního povědomí o vývoji a rozmanitosti světa kolem nás
- přiměřené pochopení souvislostí

- využitelnost získaných vědomostí, dovedností a návyků v dalším vzdělávání

6. 4 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

1. Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání.

- rozvíjení dítěte po stránce fyzické, psychické a sociální
- rozvíjení jeho schopností učení, myšlení a řeči,
- rozvíjení přiměřeného chápání okolního světa, jeho vývoje a proměn, prožívání radosti z možnosti zasahovat do jeho dění.

2. Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost.

- předávání kulturních tradic a zvyků
- rozvoj komunikativních dovedností, soudržnosti a tolerance

3. Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí.

- podle možností a schopností dítěte podporovat osobní samostatnost a schopnost projevit se jako "samostatně" jednající osobnost působící na své okolí, vzbuzovat u dítěte zájem spolupodílet se (v rámci jeho možností) na společenském životě

6. 5 Metody a formy vzdělávání

Realizace vzdělávací činnosti

Při přípravě vzdělávacího programu respektujeme všechny souvislosti, vzájemné vztahy, ustavičnou proměnlivost a vývoj, každému dítěti vytváříme takové podmínky, aby v průběhu předškolního vzdělávání rozvíjelo svůj vlastní potenciál.

Při výběru činností se řídíme vývojovým stupněm rozvoje dětí, jejich potřebami, zájmy, druhem a stupněm zdravotního postižení, individuálními zvláštnostmi a pedagogickým záměrem. Dbáme na kvalitu psychohygienických podmínek, dodržujeme pedagogické zásady, metodické postupy a tvůrčím způsobem uplatňujeme moderní metody a formy práce.

Bereme v úvahu, že každé dítě má právo být jiné, mít jiné potřeby a rozvíjet se svým tempem. Realizace se uskutečňuje v rámci třídního programu a vychází vždy ze znalostí dětí, analýzy situace ve třídě a evaluace předchozího výchovně vzdělávacího působení učitele.

Při realizaci preferujeme tyto činnosti

- manipulace a experimentování
- verbální i neverbální komunikace
- volná hra, spontánní činnosti
- konstruování, skládání, třídění
- psychomotorická cvičení
- pohybové hry, vycházky
- poslech pohádek, hraní s loutkami
- hudební činnosti
- výtvarné činnosti
- pracovní činnosti
- komplexní skupinová a individuální speciálně pedagogická péče

Zásady výchovně vzdělávací práce v mateřské škole

- individuální přístup k dítěti
- individualizace prostředí, přístupu ke každému dítěti
- vstřícné a bezpečné prostředí v mateřské škole
- vztahy založené na participaci (spolupráci)
- dbát na uspokojování potřeb dětí s přihlédnutím k individuálním zvláštěm
- zajistit věcné prostředí, přiměřené množství i proměnlivost podnětů
- zabezpečit dostatek prostoru a času pro spontánní pohyb a hru
- poskytovat zpětnou vazbu dětem
- podporovat komunikaci a partnerské vztahy se zákonnými zástupci
- spolupracovat se základní školou
- v rámci možností a schopností dětí spolupodílet se na akcích pořádaných školou, městem

Správná volba pedagogických metod má podstatný vliv na celkový rozvoj osobnosti dítěte, na vytváření jeho poznávacích schopností, citových a volních procesů.

Ve výchovně vzdělávacím procesu se uplatňují metody práce obecné i speciální.

Metody obecné

- Metoda pozorování
- Metoda nápodoby
- Metoda komunikačního kruhu
- Metoda řízené individuální činnosti (grafomotorika)
- Metoda názornosti
- Metoda stimulace (povzbuzování)
- Metoda situačního učení (metoda příkladu, vzoru)
- Metoda prožitkového a kooperativního učení hrou, učení činnostmi, založena na přímých zážitcích dítěte, podporuje zvědavost a potřebu objevovat
- Metoda spontánního sociálního učení – založena na principu přirozené nápodoby při všech činnostech a situacích, využívá se v průběhu celého dne
- Metoda režimu (požadavku, aj.)

Speciálně pedagogické metody

- metoda *reedukace* - speciálně pedagogické postupy zaměřené na postiženou funkci a zlepšování její činnosti; rozvíjí se funkce, která byla omezená nebo snižená
- metoda *kompence* - speciálně pedagogické postupy, jimiž se zlepšuje a zdokonaluje výkonnost jiných než postižených funkcí
- metoda *rehabilitace* - navazuje na reedukaci a kompenzaci, upravuje společenské vztahy dítěte
- *canisterapie*
- *hipoterapie*
- *muzikoterapie*
- *masáže*
- *bazální stimulace*
- *AAK – alternativní a augmentativní komunikace*
- *Snoezelen*

Formy práce:

- individuální
- individualizovaná
- párová
- skupinová

Jednotlivé formy práce nelze jednoznačně časově ohraničit. Uvedené formy střídáme, obměňujeme. Vždy vycházíme z konkrétní situace. Dominantním se stává stupeň, rozsah postižení a aktuální stav dítěte.

Charakteristika speciálně pedagogických metod vzdělávání:

Rozvoj hrubé motoriky je zajišťován velkými svalovými skupinami. Je to souhrn pohybových aktivit dítěte, které vedou k postupnému ovládnutí a držení těla, koordinaci horních a dolních končetin, rytmizaci pohybů. Úroveň hrubé motoriky přebíráme z lékařských zpráv, z nichž se dovídáme o případných omezeních a dále je sledujeme na základě pozorování.

Rozvoj jemné motoriky

S jemnou motorikou souvisí veškeré manuální činnosti (pracovní, sebeobslužné, grafomotorické, kresebné).

Sledujeme:

- celkovou hybnost a výkonnost ruky
- hodnocení ruky v ergoterapii
- úchopy
- diagnostiku pohyblivosti prstů
- laterální

Formování pohybů rukou začínáme jednoduchými hrami, doplněnými obecně známými pohyby. Učení se rozličným pohybům rukou a činnostem s předměty je individuální a pozvolné. Ve volném tempu přidáváme každý nový pohyb, ukazujeme dítěti jeho provádění, opravujeme a pomáháme mu při nesprávném provádění. Děti se učí zkoordinovat elementární pohyby v rameni, loketní a zápěstní soustavě. Nejtěžší je rozvíjet koordinaci současně prováděných pohybů, což je nezbytné pro činnost s předměty. Používáme cvičení s míčky nebo hračkami. Překládáme předměty z místa na místo, z ruky do ruky, převracíme je apod. Provádíme řadu cvičení pro posilování izolovaných pohybů. Pokud jsou obtíže při pohybu rukou vyvolány zvýšeným tonusem, provádíme imitované pohyby – setřepat vodu z ruky, máchat prádlo. Kde je spasticita – uvolňujeme, kde je hypotonie – posilujeme.

Rozvoj grafomotoriky

Při grafomotorických cvičeních jde o uvolnění svalových skupin paže, zápěstí a ruky. Samotnému grafomotorickému cvičení vždy předchází průpravné cvičení, součástí je práce s drobným materiálem, stavebnicí, prstová cvičení. Sledujeme, zda pohyb vychází z ramene, lokte či zápěstí. Tomu přizpůsobíme plochu a psací náčiní.

Využití říkadél a rytmizace pohybu – rytmus má funkci podpůrnou a relaxační, zlepšuje plynulost a koordinaci pohybů. Je třeba respektovat mluvní dovednosti dítěte. Práce v rytmu návodného motivačního říkadla je základem grafomotorických činností.

U dětí s DMO se nesetkáváme jen s postižením ruky, tyto děti mají sníženou schopnost koncentrace a bývají snadno unavitelné. Proto cvičení provádíme v kratších intervalech a je vhodné pravidelně střídát různé činnosti.

Masáže

Masáže aktivují děti, podporují hybnost, uvolnění, soustředění a uvědomění si vlastního těla. Podporují zlepšení orientace v tělesném schématu. Iniciují vytváření řeči těla a komunikace. Při masáži si všímáme změny v dýchání, svalového tonu, senzitivity nebo reakce na bolest. Při masáži nebo těsně po ní dochází k vyjadřování emocí, jako je např. úleva, radost, smutek, *zlost, apod.*

Jednoduché masáže lze provádět aktivní i pasivní formou. Masírujeme pomocí prstů nebo ježkem od zápěstí ke konečkům prstů, hladíme hřbet ruky, provádíme jemné poklepy a krouživé pohyby. Učíme děti mačkat papír, vytlačovat vodu z houby, stlačovat terapeutickou hmotu, procvičujeme citlivost prstů na materiály různé drsnosti, využíváme sáčky naplněné rozličným materiálem.

Míčková masáž – míčkování, podbarvené příjemnou hudbou navozuje přátelskou atmosféru a pro děti znamená pocit klidu a bezpečí. Pomocí této metody je možné přiblížit se k dítěti, které zpočátku odmítá dotyky přímo na těle. Nejde jen o povrchovou masáž, dochází i k reflexnímu působení na vnitřní orgány a tím k celkovému zlepšení zdravotního stavu. Při koulení nebo vytírání míčkem dochází k protažení a uvolnění příslušných svalových skupin. Míčkování u dětí s těžkým tělesným postižením má svá specifika. Dítěti se více přizpůsobujeme a zohledňujeme jeho svalový tonus. Na dítě spastické působíme menším tlakem, na dítě hypotonické naopak větším. Při míčkování měníme častěji polohy a upravujeme pozici dítěte, dbáme na polohu hlavy.

Bazální stimulace

– podporuje vnímání v nejzákladnější rovině, přizpůsobuje se věku a stavu dítěte, respektuje jeho individuální vývojové stupně. Cílem konceptu je podpora dítěte, aby u něj docházelo ke stimulaci vnímání vlastního těla, k podpoře vlastní identity, k umožnění vnímání okolního světa a k navázání komunikace, ke zlepšení funkcí organismu a ke zvládnutí orientace v prostoru a čase.

Prvky základní stimulace:

Somatické podněty: celé tělo a zvláště kůže jako největší orgán představuje naše ohraničení a současně je místem kontaktu se světem. Pomocí somatických podnětů lze docílit pozitivní zkušenost s vlastním tělem, jeho hranicemi a možnostmi. Primární tělesná zkušenost se rozvíjí dotykem. Učíme poznat a využívat povrch těla jako orgán vnímání, podporujeme motorické reakce na podněty těla, učíme lokalizovat podněty na vlastním těle.

Vestibulární stimulace – informuje o poloze těla v prostoru, zodpovídá za rovnováhu. Stimuluje se např. drobnými pohyby hlavy, učíme vnímat různé směry – pohyb nahoru, dolů, otáčení, nepocítovat tělo jenom jako podložku, snažíme se vybudovat odpovídající svalový tonus a naučit orientaci v prostoru. Pokud dochází ke změně polohy těla jen velmi zřídka, ztrácí vestibulární aparát svou schopnost reagovat na změny polohy.

Vibrační podněty: pomáhají dítěti vnímat celým tělem přicházející chvění, zvuky či hlasy. Jde o vnímání chvění a směru, odkud přichází, odhmatávání vibrací na těle apod. Vnímání vibrací se děje ze směru od periferie dovnitř těla. Vibrace může ovlivnit dýchání, je důležitá pro sluchový orgán a pro vytvoření hlasového projevu, slouží jako příprava k vnímání pohybu. Při vibraci na svalch musíme brát ohled na možnou svalovou spasticitu.

Polohování

u těžce zdravotně postižených dětí patří mezi důležité edukační formy práce a je jednou ze základních rehabilitačních technik. Využíváme polohy, které mohou zabraňovat vzniku kontraktur, deformit, podporují dýchání, stimulují oběhový systém a současně slouží jako podpora dosažené úrovně hybnosti. Hlavním cílem je podpora dalšího psychomotorického vývoje a odstranění patologických pohybových vzorců. Při polohování využíváme polohovací pomůcky. Je doporučováno měnit polohy dětí po půl hodině. Vycházíme z individuálních potřeb dětí a konkrétní situace.

Muzikoterapie

je použití hudby nebo hudebních elementů /zvuku, rytmu, melodie, harmonie/ pro jednotlivce nebo skupinu, často v návaznosti na pohyb či výtvarnou tvorbu. Působí na dítě celostně. Jejím **účelem** je usnadnit a rozvinout komunikaci, vztahy, učení, pohyblivost, sebevyjádření, organizaci a jiné cíle za účelem uspokojení tělesných, emocionálních, mentálních a sociálních potřeb. Pomocí tónů můžeme muzikoterapeuticky pracovat při uvolňování napětí v různých částech těla nebo naopak na jejich stimulaci.

Využívá se u dětí s dětskou mozkovou obrnou, mentálním, zrakovým a sluchovým postižením, u dětí s autismem, Downovým syndromem, poruchami komunikace a chování.

U skupinové formy muzikoterapie pro děti s těžším mentálním postižením se zaměřujeme na podporu a rozvoj motorických funkcí, smyslového vnímání, emočního reagování, rozumových funkcí a komunikačních dovedností. Děti se aktivně zapojují do hudebních činností zpěvem, hrou na tělo nebo na hudební nástroje. Hudba je prostředek ke spolupráci, nikoliv cíl. Poslechové aktivity spojujeme s pohybem, relaxací nebo výtvarnými technikami.

Nácvik sebeobsluhy

v obecné rovině je hlavním cílem u těžce zdravotně postižených dětí dosáhnout co nejvyššího stupně soběstačnosti v oblasti motorických dovedností, senzorky a sociálního učení.

Krmení

Správný postup při krmení je velmi důležitý zvláště u dětí s DMO, kde může být narušena funkce sání, polykání, kousání a žvýkání.

Při nácviku krmení a stolování je nutné vyhledat vhodnou polohu pro dítě, zachovávat postupy při krmení, jídlem podporovat funkci sání polykání, kousání a žvýkání v závislosti na fyziologickém problému. Je nutné dodržovat jednotný přístup při krmení.

Oblékání a vysvlékání

Při nácviku se snažíme navozovat aktivní motorický kontakt, tzn., aby se dítě snažilo nastavovat ruce a nohy. Činnosti důrazně komentujeme, snažíme se učit děti činnosti sledovat zrakem.

Hygienické návyky

snažíme se vyvolat aktivní spolupráci při mytí rukou, odbouráváme strach z tekoucí vody zařazováním her s vodou. Nácvik udržování osobní čistoty při těžkých formách DMO

v kombinaci s mentálním postižením bývá prakticky nulový, u středně těžkého postižení učíme ohlásit potřebu, pravidelně vysazujeme.

Při realizaci a nácviku všech sebeobslužných činností postupujeme od nejjednoduššího ke složitějšímu. Návyky budujeme na osvojených dovednostech, činnosti plánujeme a realizujeme v souvislosti s uspokojováním individuálních potřeb s vazbou na elementární praktické životní situace. Činnosti realizujeme v přirozeném prostředí a v optimálním čase. Současně respektujeme právo na soukromí a neponižující způsob realizace. Cílem je postupný přechod od asistovaných činností k samostatnosti.

Rozvoj komunikace

Při rozvíjení komunikace používáme metody obecné a metody speciálně pedagogické (reedukace, kompenzace, bazální stimulace).

Dále pak využíváme:

metodu AAK – alternativní a augmentativní komunikace – souhrn všech prostředků a postupů, které se využívají pro rozvíjení dorozumívání, pomáhá rozvíjet vhodnými metodami vlastní komunikativní dovednosti jednotlivých dětí s ohledem na jejich možnosti a kompenzovat nebo podporovat vlastní vývoj řeči alternativním a augmentativním komunikačním systémem. *Augmentativní systémy komunikace* podporují již vzniklé komunikační schopnosti, které jsou však nedostatečné ke kvalitnímu dorozumívání.

Alternativní systémy komunikace jsou určeny jako náhrada mluvené řeči.

Globální metoda – vnímání celku, stimuluje záměrnou pozornost, rozvoj zrakového vnímání, rozvoj verbálního myšlení a rozvoj komunikativních dovedností

Metodika strukturovaného učení

- pomáhá s porozuměním a orientací v prostoru, pracovního místa, v čase, v jednotlivých činnostech
- využívá rozvrh náplně dne v mateřské škole, krabice s vnitřní strukturou, šanony, deníky (komunikační a další), sešity

Metoda orofaciální regulační terapie

Hlavním cílem je normalizace dýchání, zlepšení pohybu jazyka a jeho koordinace, zlepšení pohybu mimických svalů a rtů, pozitivně ovlivňuje poruchy polykání a vlastní příjem potravy, napomáhá optimalizovat napětí svalstva v orofaciální oblasti. Významným způsobem napomáhá rozvíjet jednotlivá předřečová období vývoje řeči, následně pak jednotlivá stadia vlastního vývoje řeči.

Metoda synergetické reflexní terapie

Využíváním prvků myofasciální techniky, které jsou zaměřeny na jemnou práci se svaly, svalovými úpony a podkožím, pozitivně působíme na celkovou stabilizaci dítěte, na zlepšení schopnosti vnímání, koncentraci a celkový rozvoj psychického stavu dítěte a jeho řečových dovedností.

Výměnný obrázkový komunikační systém (VOKS)

Cílem systému je nabytí funkčních komunikačních dovedností. Jde o **způsob, jak učit děti komunikovat, a především, jak jim vysvětlit, proč komunikovat.**

VOKS učí:

- spontánně požádat o oblíbenou věc, činnost výměnou za obrázek

Tato dovednost se postupně přenáší do různých prostředí, kde se dítě učí požádat o něco známé osoby, méně známé. Následně se tvoří věta za účelem vyjádření potřeb, pocitů a přání dítěte

VOKS se odvíjí od úrovně dosaženého vývojového věku jednotlivých dětí

- na úrovni předmětové
- na úrovni zástupných předmětů
- na úrovni fotogramů
- na úrovni reálných obrázků
- na úrovni statických barevných symbolů
- na úrovni lineárních obrázků

Důležitým předpokladem rozvíjení úspěšné komunikace pomocí AAK je výběr a volba vhodné formy komunikace. Dítě učíme komunikovat vědomě a smysluplně s ohledem na jeho okamžitou podporu.

Systém je postaven na principech:

- vysoká motivace - konkrétní výběr odměn pro konkrétní dítě. Smysluplná a účelná výměna obrázku za věc, kterou obrázek znázorňuje.
- podpora iniciativy dítěte použitím fyzické asistence a potlačením verbálních výzev a pokynů

Canisterapie

využívá pozitivního působení psa na člověka.

Dítě vnímá psa jako přítele, může s ním mluvit, tím si rozvíjí komunikační schopnosti. Pes rozvíjí fantazii a představivost dětí s DMO. Uspokojuje jejich potřebu mazlení a hlazení. Ochoťně přijímá tělesný kontakt a v určité podobě ho také vrací.

Snažíme se, aby pes pro dítě byl kamarád a společník, důvěrník, motivoval k pohybu a rehabilitaci, byl zdrojem zajímavých podnětů, zpestřoval život, odváděl pozornost od vlastních potíží a vychovával k zodpovědnosti a empatii.

Hipoterapie

Ve spolupráci s Tauferovou odbornou střední školou veterinární v Kroměříži nabízí naše škola hipoterapii pro rodiče dětí předškolního věku. Rodiče si individuálně domluví termín návštěvy ve stanovené dny a své dítě na hipoterapii doprovodí. Hipoterapie je jednou z podpůrných terapií, která využívá koně k rehabilitaci osob s různými stupni podpůrného opatření. Slouží ke zlepšení, obnově a stabilizaci duševní i tělesné kondice. Podstatou je využití přirozeného pohybu koně, při kterém dochází ke stimulaci centrálního nervového systému, k uvolňování ztuhlých svalů, prohlubování dechu, zlepšení rovnováhy a koordinace pohybu. Jízda na koni vede také k posilování sebedůvěry, odvahy, sociálního chování a vytváří citový vztah dítěte ke zvířeti.

6.6 Průběh vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, dětí nadaných

Školní vzdělávací program respektuje individuální potřeby a možnosti dítěte. Všechny děti, které do mateřské školy docházejí, potřebují k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv poskytnutí podpůrných opatření 3.-5 stupně.

Plán pedagogické podpory

Pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně zpracovává učitelka dítěte Plán pedagogické podpory bez doporučení školského poradenského zařízení. Je to její zákonná povinnost (novela školského zákona č. 82/2015 Sb., § 16 a z vyhlášky č. 27/2016 Sb.).

Kdy dítěti vypracovat Plán pedagogické podpory?

Dítěti není možné vypracovat IVP (chybí žádost rodičů, doporučení ŠPZ apod.)

Dítě pro svou specifickou má takové problémy ve vzdělávání, které vyžadují určité úpravy, ale není nutno absolvovat celý proces tvorby a hodnocení IVP vyplývající z platné legislativy.

V čem spočívá?

Plán pedagogické podpory slouží zejména jako soubor nastavených podpůrných opatření u dítěte v 1. stupni podpory. Forma vychází z přílohy Vyhlášky č. 27/2016 Sb., obsah je odrazem nastavení specifických potřeb a podpůrných opatření tak, aby dítě bylo úspěšné. Je dokladem o tom, jakým způsobem škola pracovala se žákem po dobu identifikace problémů v 1. stupni podpory a podkladem pro školské poradenské zařízení při možném stanovení vyšších stupňů podpory.

Individuální vzdělávací plán

Vypracovává učitelka dítěte, na sestavení obsahu se podílejí všichni pedagogové, kteří s dítětem pracují a také rodiče dítěte.

Kdy dítěti vypracovat Individuální vzdělávací plán?

- ŠPZ doporučí IVP od druhého stupně podpůrných opatření
- Zákonný zástupce podá Žádost o nastavení individuálního vzdělávacího plánu
- Ředitel/ka školy vydá rozhodnutí o vypracování IVP

Co obsahuje?

- údaje o stupni podpůrného opatření, materiální podpoře a speciálně pedagogické podpoře, úpravu obsahu a podmínek vzdělávání konkrétního dítěte.
- Úprava vzdělávacího obsahu podle skutečných možností dětí.

Jaké jsou podmínky?

- IVP je vypracovaný do 30 dnů od přijetí dítěte
- u stávajících dětí je vypracován na začátku školního roku
- na tvorbě IVP mají spoluúčast rodiče
- při konečném sestavení jsou rodiče seznámeni s obsahem IVP
- hodnocení IVP probíhá na základě pozorování a průběžného zaznamenávání pokroků nebo regrese dítěte učitelem čtvrtletně

Aby bylo předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami úspěšné, volí učitelka vhodné, potřebám dětí odpovídající vzdělávací metody a prostředky. Rozvoj

osobnosti těchto dětí závisí na profesionálním postoji, citlivosti a přiměřenosti působení učitelky a všech pracovníků, kteří se na vzdělávání podílejí. Důležitá je úzká spolupráce, citlivá komunikace a předávání informací s rodiči.

Při sestavování Individuálního vzdělávacího plánu dbáme na stručnost, praktičnost, přehlednost, využitelnost.

6.7 Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

Charakteristika

Vývojové období dítěte od 2 do 3 let je označováno jako rané dětství (Průcha, Walterová, Mareš, 2003). Jedná se o velmi významné období v životě dítěte, ve kterém dochází u zdravého dítěte k intenzivnímu rozvoji řeči, ale také k postupnému osamostatňování. Dalším charakteristickým jevem je rozvoj motorických dovedností, konkrétně zdokonalování pohybových aktivit a touha po poznání, objevování, manipulaci a experimentaci s předměty.

Nezastupitelnou úlohu má v tomto období stále rodinná výchova. Některé tříleté nebo čtyřleté dítě ještě není zralé pro vstup do mateřské školy a může mít velké problémy s adaptací, naproti tomu dvouleté dítě může adaptaci zvládnout lépe. Úkolem mateřské školy je zajistit dítěti přiměřeně podnětné prostředí k jeho rozvoji a aktivnímu učení.

Podle Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), podle § 34 odst.3 ve znění zákona č. 101/2017 Sb., s účinností ke dni 1. 9. 2018 budou od **1.9. 2020** do mateřských škol přijímány děti, které před začátkem školního roku dosáhnou nejméně druhého roku.

Proces individualizace vzdělávání dětí dvouletých až tříletých ve třídě naší mateřské školy zabezpečují souběžně dva pedagogičtí pracovníci, učitelka a asistentka pedagoga (nestanoví-li dle aktuální situace ředitel/ka školy na základě doporučení ŠPZ jinak).

1. Podmínky

- mladší děti stolují u malého stolečku ve třídě, odděleně od starších dětí
- volná hra probíhá na podložce z příjemného materiálu, vedle podložky je umístěna skříňka s vhodnými předměty a hračkami
- pro relaxaci a odpolední odpočinek mají děti ve třídě oddělený prostor, kde odpočívají na matracích.
- k rozvoji jemné motoriky a hmatového vnímání jsou dispozici velké tvary, korále, kroužky k navlékání na trn, kostky, dřevěné puzzle- vkládání tvarů do výřezů, pěnové puzzle, zatlukání kolíčků do podložky, šrouby, vkládání míčků a kostek do nádobek...názorný obrazový materiál, pomůcky k rozvoji komunikace, obrázky k vizuální podpoře, dětské knížky- leporela s jednoduchými obrázky, maňásky, perlička, foukadla, bublifuk,, lehce ovladatelné instrumentální nástroje...

- pro grafomotorická cvičení, uvolnění ruky od ramenního kloubu využíváme velkou plochu papíru na zemi, později děti kreslí u malého stolečku na menší formát papíru,
- pro děti s potřebou polohování jsou ve třídě k dispozici ARIS židle s pracovním stolem, polohovací vaky, kuličkový bazén, polohovací válec, rehabilitační míče, míčky (pro bazální stimulaci)

2. *Adaptace dítěte na prostředí mateřské školy*

- Návuk postupného klidného přechodu z prostředí domova do prostředí mateřské školy
- možnost pobytu doprovázejícího rodiče ve třídě mateřské školy podle potřeby
- seznámení se s učitelkou (asistentkou pedagoga), navazování pozitivního vztahu dítě- učitelka, vytváření jistoty, pocitu bezpečí a důvěry (možnost přinesení oblíbené hračky z domova)
- komunikace učitelky s rodičem (předání podrobných informací o dítěti)
- krátkodobý seznamovací pobyt
- návuk postupného prodlužování doby separace dítěte od matky (otce)
- postupné oddalování rodiče za přítomnosti učitelky (maminka sedí a pozoruje)
- seznámení se s prostředím třídy (koutky na jednotlivé činnosti, odpočinek)
- seznámení se se svým místem (židlička, pracovní místo)
- seznámení se s prostorami sociálního zařízení
- seznámení se s prostředím jídelny-výdejny

učitel:

- Pedagogickou diagnostikou zjistí úroveň dítěte v jednotlivých oblastech – pozorování dítěte učitelem
- Vychází z doporučení školského poradenského zařízení
- Sestaví s týmem pedagogů, kteří se podílejí na vzdělávání dítěte a rodiči IVP pro dítě

3. *Režim*

- od počátku nenásilně provázet dítě pobytem v mateřské školy v systému nastaveného režimu a kladného vztahu dítě - učitel
- postupný návuk stabilního a bezpečného sedu na vymezeném místě (využití motivace)
- postupný návuk krátké činnosti na odpovídajícím vymezeném místě (jídlo)
- posilovat schopnost dítěte zacílit pozornost (krátkodobě) na určitou věc (zrcadlení s pedagogem)
- vytvářet dostatečný prostor na hraní a volný pohyb
- vytvářet v režimu dostatečný prostor pro odpočinek – spánek
- nacvičovat postupné prodlužování doby záměrné pozornosti a koncentrace dítěte (využívat zájem dítěte na krátkou činnost)
- postupný návuk bezpečné chůze v daných prostorách s vyhýbáním se překážkám
- postupný návuk prvků sebeobsluhy (spolupráce dítěte při oblékání a svlékání)
- postupný návuk základních hygienických návyků (používání kapesníku, používání nočníku, prkénka, WC, hygiena)
- postupný návuk základních sociálních dovedností (pozdrav, poděkování, stolování)
- návuk vytváření a udržení očního kontaktu
- postupný návuk zvyšování dovednosti úchopu, stisku a koordinace obou rukou
- podpora a postupný rozvoj celkového sociálního a mentálního rozvoje dítěte
- stimulace, podpora, posilování a postupné rozvíjení správného a srozumitelného vyjadřování dítěte na dosažené vývojové úrovni porozumění

učitel:

- zavede Portfolio o dítěti
- pozoruje dítě při pobytu ve třídě
- respektuje úroveň komunikace, aktivity, odpočinku, hry
- pravidelně komunikuje s rodinou dítěte

6.8 Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí posledního roku předškolní docházky

1. Charakteristika

Předškolní období můžeme vymezit jako období od dovršení třetího roku věku dítěte po vstup do školy, což je zpravidla šestý rok.

Charakteristickým znakem posledního roku před nástupem do školy je postupné seznamování a přivykání požadavkům školního vyučování. Přesto zůstává rodinná výchova základem. V těsné spolupráci s rodiči zajišťujeme dětem prostředí s dostatkem mnohostranných, věku a individuálním možnostem a schopnostem přiměřených podnětů, čímž napomáháme k jeho dalšímu aktivnímu rozvoji a učení. V tomto roce by dítě mělo již být osobnostně zralé, upevňovat si žádané způsoby chování, zvládat sebeobslužné činnosti, mít upevněné grafomotorické schopnosti umožňující nácvik psaní, koncentrovat pozornost a krátce se cíleně soustředit.

Novela Školského zákona č. 178/2016 Sb. zavádí s účinností od září 2017 povinnou předškolní docházku. Změní se také pravidla pro přednostní přijímání dětí ke vzdělávání v mateřské škole - od září 2017 se toto opatření bude týkat dětí starších čtyř let, od září 2018 dětí starších tří let. (Školský zákon č. 178/2016 Sb., RVP PV)

2. Cíle vzdělávání

Dítě by mělo před zahájením povinné školní docházky dosáhnout takového stupně vývoje, který mu umožní úspěšně se adaptovat na školní prostředí a plnit si školní povinnosti. Soustředíme se na plnění těchto cílů:

- **osobnostní a sociální zralost dítěte** – dítě je schopné odloučit se nejen od rodičů, ale také od učitelky kmenové třídy, zapojuje se do kolektivu vrstevníků, dokáže s nimi spolupracovat, umí se podřídit, zvládá neúspěch, déle se soustředí při pracovních činnostech, reaguje na pokyny cizího dospělého, dodržuje základní společenské návyky
- **sebeobslužné činnosti** – dodržuje hygienické návyky (použití WC, mytí rukou, používání kapesníku), zvládá základní dovednosti – oblékání, obouvání, zapínání zipu či knoflíků
- **hrubá a jemná motorika** – je rozvinutá dle individuálních možností a schopností, s ohledem na typ postižení – zařazujeme tělovýchovné činnosti ve třídě i na zahradě, docházíme do tělocvičny Slavie, školní tělocvičny

- **grafomotorika** – zařazujeme cvičení pro správný úchop psacího náčiní, uvolňovací cviky, grafomotorická cvičení na formátu A3, A4
- **samostatnost** - předkládání správných vzorců chování
- **rozumové schopnosti** – přiměřeně věku, schopnostem, možnostem dítěte a s ohledem na typ postižení – vedeme děti k samostatnému myšlení, k tvořivosti, k prozkoumávání věcí do hloubky, k chápání dění na základě vlastního experimentování, pozorování a objevování, pochopení základních matematických představ (cvičení pro matematickou pregramotnost), čtenářská pregramotnost, poznávání barev, předmětů denní potřeby, zvířat, dopravních prostředků, sestavení obrázku z několika částí, úkoly na posloupnost, rozlišení malý x velký, málo x mnoho...
- **komunikace, řečový projev** – v závislosti na typu postižení – vyjadřuje se verbálně, neverbálně, využívá komunikační proužek z obrázkových komunikačních systémů (AAK)

3. Podmínky

Dětem věnujeme zvýšenou pozornost, respektujeme jejich potřeby, jednáme nenásilně, přirozeně, citlivě, navozujeme pohodu, klid a nezatěžujeme děti spěchem. Pečlivě sledujeme jejich pokroky v jednotlivých oblastech. Potřeby dětí, úroveň vědomostí a dovedností konzultujeme s rodiči. Pokroky dítěte jsou zaznamenávány do jeho portfolia.

Prostorové **uspořádání třídy** je vyhovující pro náročnější činnosti, ať individuální, tak skupinové. Díky vytvořeným koutkům mohou děti pracovat i v menších skupinkách.

Dětem nabízíme dostatek **didaktického materiálu** přiměřeného věku pro rozvoj jemné motoriky a hmatového vnímání., pro rozvoj grafomotoriky – dřevěné šablony pro pomoc při kreslení, pracovní listy, obrázkové knihy a leporela, hudební nástroje z Orffova instrumentáře, iPad, PC s výukovými programy s dotykovou obrazovkou.

Zařazujeme prvky **situačního učení** – děti vyřizují vzkazy v jiné třídě školy. Dbáme nastavení kroků pro samostatnost při veškerých činnostech - při stolování, prostírání, chystání svačinky. Vedeme děti k používání příborů, udržování čistoty kolem sebe, zapojují se do následného úklidu.

Dětem je poskytován **dostatek času** pro vlastní hru v příjemném prostředí. Interiér třídy jim nabízí dostatek prostoru a možností pro pohyb. K **aktivnímu odpočinku** využívají děti vyhrazeného **prostoru na podložkách**, dle vlastního výběru si zvolí, s čím si chtějí hrát – pohádka, rozhovor na aktuální téma, manipulační činnosti.

Pro relaxaci mají děti k dispozici i míčkový bazén.

Nejstarší děti většinou již nespí, při odpočinku využívají třídu k alternativním činnostem (hry, nespavý režim pro předškoláky, pohybové aktivity apod.)

Vybavení **hračkami, pomůckami i dětskou literaturou** vyhovuje potřebám vzdělávacího procesu u starších dětí. Nábytek ve třídě je moderní, vyhovuje dětskému věku. Podstatná část hraček a doplňků je ve třídách umístěna tak, aby si je děti mohly samostatně zvolit.

4. Režim

Dětem nastavujeme pravidelný denní rytmus a řád a podle osobnosti dítěte zařazujeme změny

- dítě po příchodu do třídy pozdraví (podáním ruky a slovním pozdravem, podáním karty + navázáním očního kontaktu)

- **do 8 hod.** probíhají spontánní činnosti dětí – volná hra na podložce – konstruktivní hry, hra s legem, dopravní koberec, omalovánky apod.
- **po 8. hodině** děti přecházejí na svá pracovní místa, kde následně do 9 hodin plní vzdělávací úkoly stanovené v IVP (I. blok činností) - nabízíme dětem aktivity zaměřené na čtenářskou a matematickou pregramotnost – sledují obrázky zleva doprava, seznamují se s velkými tiskacími písmeny, určují více, méně, první, poslední...Upevňujeme návyky potřebné pro nácvik psaní (držení psacího materiálu, grafomotorické cviky, správné sezení)
- **9.30 hygiena, svačina** – WC a mytí rukou v umývárně, děti si prostírají samostatně dle svých možností a schopností. Stolování starších dětí probíhá odděleně od dětí mladších, zejména kvůli prodloužené časové dotaci individuálních činností v I. bloku a potřeby kratšího času pro svačinu (s tím, že všem dětem je poskytnut dostatečný čas na jídlo a děti stolují v pohodové atmosféře)
- **9.30 do 10.00** po svačině následuje odpočinek na podložkách – nejprve krátký komunikační kruh zaměřený na vzájemnou komunikaci, pak volná hra, sledování pohádky, četba pohádky apod.
- **10.00 do 11.00** (II. blok činností) probíhají řízené aktivity individuální a skupinové - pohybové, hudební, pracovní a výtvarné, komunikace a rozvoj rozumových schopností (dle týdenního plánu s respektováním individuálního vzdělávacího plánu jednotlivých dětí)
- dle počasí pak co nejčastěji zařazujeme pobyt venku
- **11.00 do 11.30** probíhá samostatný úklid pomůcek a rekapitulace dopoledních aktivit (samostatné vyprávění, odpovědi na otázky)
- **11.15-11.30** odchází děti na hygienu, přesun do jídelny na oběd, dbáme co nejvyšší samostatnosti při prostírání i samotném stolování – chystání talířů, příborů, požádání o oběd, čistota při stolování, použití příborů, úklid)
- **12.00 – 13.00** děti podle své potřeby odpočívají na podložkách
- **13.00 - 14.00** individuální činnosti s prvky muzikoterapie, bazální stimulace, řízené relaxační činnosti, logopedické chvílky, volné individuální a skupinové aktivity dle výběru dětí apod. Tyto činnosti jsou zaměřené na upevňování a procvičování úkolů dle individuálních potřeb jednotlivých dětí.
- 14.00 – , pozdrav při loučení, předávání dětí rodičům

7. Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah je rozpracován do jednotlivých *integrovanych bloků* (IB) s ohledem na konkrétní podmínky mateřské školy, roční období, svátky a tradice.

Vzdělávací nabídka v jednotlivých IB zahrnuje všechny *oblasti RVP PV*:

1. Dítě a jeho tělo
2. Dítě a jeho psychika
3. Dítě a ten druhý
4. Dítě a společnost
5. Dítě a svět

Vzdělávací obsah je rozdělen do 4 integrovanych bloků: Podzim, Zima, Jaro a Léto. Ke každému bloku se váží 3 tematické celky. Jednotlivá témata jsou zpracována v třídním

vzdělávacím programu tak, aby v praxi nebyla pevně časově ohraničena. Vycházejí z přirozeného života kolem nás.

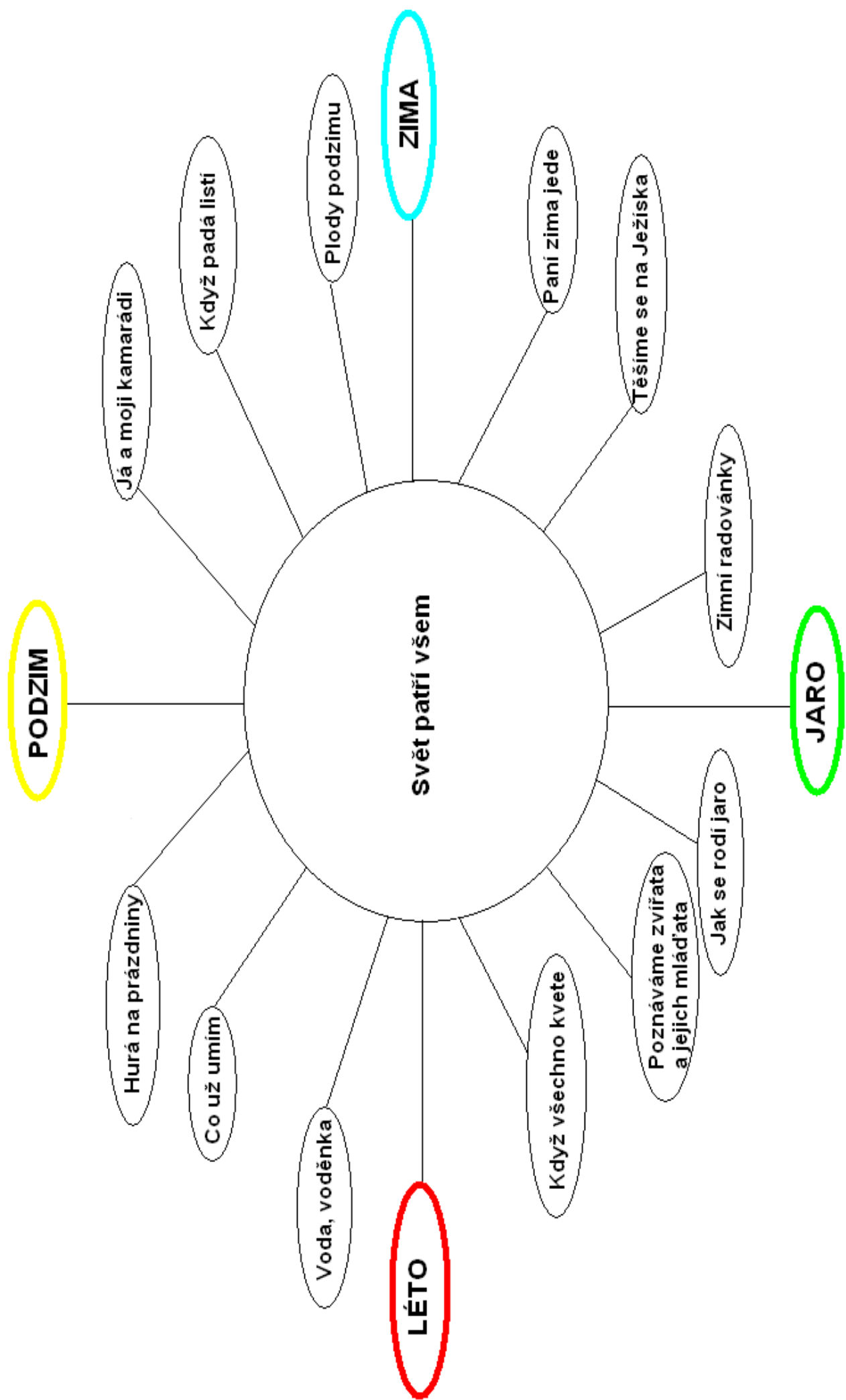
Cílem je získávání elementárních poznatků, dovedností a postojů. U předškolních dětí je cílem základ pro utváření klíčových kompetencí pro další vzdělávání v základní škole. (kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské). Vše za předpokladu přihlídnutí ke zdravotnímu stavu dětí.

Každá vzdělávací oblast zahrnuje tři vzájemně propojené kategorie:

Dílčí vzdělávací cíle- co bude pedagog u dítěte v průběhu PV sledovat a podporovat

Vzdělávací nabídku jako prostředek vzdělávání, co pedagog dětem nabízí

Očekávané výstupy- co dítě v období ukončení předškolního vzdělávání zpravidla dokáže

7.1 Integrovaný blok Podzim

Pedagogický záměr:

- dítě pozoruje, zkoumá, objevuje důležitost ovoce a zeleniny pro zdraví člověka, rozvíjí pohybové schopnosti a pracovní zručnost s různým přírodním materiálem (*kompetence k učení*)
- všímá si charakteristických znaků podzimu, uvědomuje si změny probíhající v přírodě (*kompetence k řešení problémů*)
- rozvíjí vyjadřovací schopnosti – vnímá vlastní tělo, naslouchá, rozumí, komunikuje v běžných situacích dle svých individuálních možností a schopností gesty či slovy (*komunikativní kompetence*)
- vytváří si vztah k místu a prostředí, ve kterém žije, přizpůsobuje se, učí se spolupracovat (*sociální a personální*)
- navazuje kontakty s druhými dětmi, vnímá společná pravidla (*kompetence činnostní a občanské*)

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla
- osvojení si věku a mentálním schopnostem přiměřených praktických dovedností
- rozvoj rozvíjení fyzické i psychické zdatnosti

Očekávané výstupy

- zaujmout a udržovat zachovávat správné držení těla
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit a snažit se upravit jej podle pokynu
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)

Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

Očekávané výstupy:

- domluvit se slovy i gesty
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti

a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným

Očekávané výstupy:

- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle:

- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

Očekávané výstupy:

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i věcem

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních

Očekávané výstupy

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, respektovat ho
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- spolupracovat s ostatními

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- poznávání pravidel společenského soužití a podílení se na jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

Očekávané výstupy

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit,

poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)

- adaptovat se na život ve škole, vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a pokusit se sdělit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.), vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat

Očekávané výstupy

- orientovat se ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka dle vlastních možností a schopností pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové)

Rizika:

- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí apod.)
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení
- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- příliš ochranné či příliš nevhodné prostředí

7.2 Integrovaný blok Zima

Pedagogický záměr

- dítě uplatňuje získané zkušenosti v praktických situacích, pozoruje krásy zimní přírody, zasněženou krajinu, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí. Učí se nejen spontánně, ale i vědomě. (*kompetence k učení*)
- soustředí se na činnost, zpřesňuje početní představy, vnímá elementární matematické souvislosti, známé opakující se situace se snaží řešit na základě nápodoby či opakování s oporou či pomocí dospělého (*kompetence k řešení problémů*)
- dítě dokáže vyjádřit a sdělit své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními – zima, Vánoce). Průběžně rozšiřuje slovní zásobu k tématu zima. (*kompetence komunikativní*)
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, členům rodiny, rozpozná nevhodné chování, vnímá kladné a záporné pocity (*sociální a personální kompetence*)

- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých (zimní sporty, nachlazení). Má základní dětskou představu o tom, jak se správně chovat – pozdraví, poděkuje. (*činnostní a občanské kompetence*)

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvíjení, rozvoj pohybových schopností a zdokonalování všech dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a jednotlivých tělesných funkcí
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí rozvoj a užívání všech smyslů

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, přirozený pohyb v různém prostředí (překonávat překážky, házet a chytat míč, používat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku
- koordinovat celkovou lokomoci- polohu a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- ovládat dýchací svalstvo, a sladit pohyb se zpěvem
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (adekvátně zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

Očekávané výstupy:

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- porozumět slyšenému
- formulovat otázky, odpovídat, reagovat

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)

Očekávané výstupy:

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle:

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)

Očekávané výstupy:

- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky) přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině MŠ, v dětské herní skupině)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Očekávané výstupy:

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle:

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevit se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

Očekávané výstupy:

- zdravít známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu, spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vytvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle:

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Očekávané výstupy:

- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, vědět, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc

- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

Vzdělávací nabídka:

- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny)
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontroli a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)

Rizika:

- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí

7.3 Integrovaný blok Jaro

Pedagogický záměr

- dítě si všímá, co se kolem něho děje (změny jarní přírody), raduje se z toho, co samo dokáže a zvládne. Zvládá jednoduché pracovní úkony – úklid, práce na zahradě apod. (*kompetence k učení*)
- snaží se volit funkční řešení vedoucí k dosažení cíle, pokouší se odlišit od řešení, která funkční nejsou (*kompetence k řešení problémů*)
- dítě se snaží v běžných situacích komunikovat s dětmi i dospělými, projevuje zájem o knihy, dokáže soustředěně poslouchat četbu či sledovat pohádku (*kompetence komunikativní*)
- dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla, je schopno rozdělit se s kamarádem (o pamlsek, hračku) (*sociální a personální kompetence*)

- chápe smysl pravidel společného soužití mezi vrstevníky a dle svých možností a schopností se podílí na jejich vytváření (*činnostní a osobnostní kompetence*)

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Očekávané výstupy:

- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (podílet se na činnostech zajišťujících osobní hygienu, přijímat stravu a tekutiny, pokusit se správně stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), seznámit se s jejich funkcí, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), seznámit se se základními pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní

Očekávané výstupy:

- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- projevovat zájem o knížky, vnímat poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Očekávané výstupy:

- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- vnímat, že je zajímavé dovídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, v, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Očekávané výstupy:

- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle:

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Očekávané výstupy:

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle:

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností

Očekávané výstupy:

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)

- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle:

- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Očekávané výstupy

- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur.)
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Vzdělávací nabídka

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické

- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstivelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)

Rizika:

- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.
- výběr a nabídka témat, která jsou k životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná

7.4 Integrovaný blok Léto

Pedagogický záměr

- dítě dokáže vyvinout určité úsilí k učení, zvládne se soustředit na činnost, při zadané práci dokončí, co započalo. Má osvojeny základní poznatky o těle a péči o zdraví. (kompetence k učení)
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti, postupuje cestou pokusu a omylu, hledá řešení problémů a situací v běžném životě (kompetence k řešení problémů)
- má povědomí o tom, že se lidé dorozumívají různými způsoby (jazyk, AAK..), dovede dle svých možností používat informativních a komunikativních prostředků (knihy, počítač, tablet (komunikativní kompetence))
- dokáže se prosadit ve skupině, ale také podřídí ostatním, při společných činnostech se snaží spolupracovat s vrstevníky, dokáže uplatňovat základní společenské návyky (sociální a personální kompetence)
- učí se respektovat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, chápe, že má svá práva stejně jako ostatní, učí se smyslu pro povinnost (kompetence činnosti a občanské)

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle:

- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Očekávané výstupy:

- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Očekávané výstupy:

- učit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle:

- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

Očekávané výstupy:

- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly, situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“

- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových a dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle:

- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj a kultivace mravního a estetického vnímání, citění a prožívání

Očekávané výstupy:

- prožívat radost ze zvládnutého a poznání
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucitění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- vyjadřovat svoje prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle:

- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Očekávané výstupy:

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je

- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky,
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle:

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije

Očekávané výstupy:

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle:

- poznávání jiných kultur
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi

Očekávané výstupy:

- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur apod.)
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Vzdělávací nabídka:

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- konstruktivní a grafické činnosti
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené sílám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení,)

Rizika:

- nevhodnost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

8. Celoškolní programy

V průběhu školního roku probíhá ve třídě, v jednotné linii s výchovou a obsahem vzdělávání, celoroční školní programy, jejichž náplň a časová organizace je přizpůsobena speciálním vzdělávacím potřebám dětí.

8.1 Environmentální výchova (EVVO)

Environmentální výchova je nedílnou součástí výchovně vzdělávacího procesu dětí mateřské školy. Napomáhá k získávání poznatků a praktických dovedností v oblasti ochrany životního prostředí. Všeestranně rozvíjí klíčové kompetence dětí v oblasti vzájemného působení člověka a přírody. Environmentální výchova seznamuje děti se základními přírodními ději a zákonitostmi, s principy ochrany životního prostředí. Vede je k rozvoji spolupráce, hry a fantazie, ke zdravému životnímu stylu. Přispívá k celkovému rozvoji osobnosti dítěte. Podnětné prostředí školy, rozlehlá školní zahrada, okolí školy je často dle počasí využíváno. Zde je průběžně nacvičován, budován vztah k blízkému okolí, k přírodnímu prostředí. Školní zahrada slouží k pozorování změn během celého roku, k

praktickým činnostem, k relaxačním a pohybovým aktivitám. Na ekologizaci provozu školy se zákonní zástupci dětí podílí při celoškolních sběrech papíru či vršků z PET lahví, děti jsou postupně vedeny k základnímu třídění odpadového materiálu do kontejnerů v chodbě školy. Sbírají také přírodniny a materiály, které jsou dále využívány v tvořivých dílnách, na prodejních výstavách, při činnostech ve třídě.

Děti z mateřské školy se také podílejí na péči o bylinkovou skalku.

8.2 Preventivní program školy (PPŠ)

Preventivní program školy je úzce propojen s plány a cíli EVVO a je zapojen do dlouhodobé koncepce „Cesta za poznáním“. Vychází z cílů preventivní strategie školy a jejím prostřednictvím se snažíme především o:

- rozvíjení zdravého životního stylu dětí - dodržují správnou životosprávu, mají pravidelný pohyb na čerstvém vzduchu
- zvyšování odolnosti dětí vůči rizikovým jevům chování - děti společně řeší problémy, učí se přijímat neúspěch, upevňováním kamarádských vztahů předcházejí možnému ubližování a šikaně, mají vyhrazený čas na práci s PC (děti posledního roku předškolní docházky)
- vytváření a posilování pozitivního sociálního klimatu třídy a školy – upevňují vzájemné přátelské vztahy, podílí se na vytváření pohodové atmosféry ve třídě
- upevňování prevence silničního provozu - učí se bezpečnému pohybu na silnici a chodníku, kde se drží a chodí po pravé straně, silnici přechází po přechodu, rozlišují barvy na semaforu, čekají na zelenou
- zvyšování sociálních kompetencí – rozvíjí si sociální dovednosti, které napomáhají orientaci v sociálních vztazích, nesou odpovědnost za své chování a uvědomují si důsledky svého jednání, při společných činnostech si upevňují zásady slušného chování, chovají se ohleduplně ke svým vrstevníkům a pomáhají mladším kamarádům
- posilování komunikačních dovedností - všechny činnosti, situace podněcují děti k slovnímu označení předmětů, činností a jevů, komunikují adekvátně slovy, mimikou, gesty
- prohlubování spolupráce rodiny se školou - do akcí se zapojují ochotně i rodiče dětí. Při přípravě a realizaci dne otevřených dveří se projeví ochota ke vzájemné spolupráci a pomoci ze strany rodičů

9. Autoevaluace v mateřské škole a hodnocení dětí

Autoevaluace v mateřské škole slouží k systematickému posuzování stanovených cílů podle daných kritérií v jednotlivých oblastech **výchovy a vzdělávání, řízení školy a koncepci školy, reprezentaci školy**. Výsledky autoevaluace slouží jako zpětná vazba pro další zkvalitňování práce školy. Předpokladem kvalitního a objektivního hodnocení je:

- uvědomění si daných nedostatků
- pojmenování konkrétních nedostatků

- zdravá komunikace v rámci pedagogického sboru, učitel – zákonný zástupce, učitel - dítě
- realizace účinných postupů k nápravě (způsoby nápravy)

9.1 Cíle

Oblast výchovy a vzdělávání

- vzdělávací program je v souladu s RVP PV
- naplňováním filozofie školy přispívat k vytvoření příjemné atmosféry, zdravého a podnětného prostředí pro děti, učitele, zákonné zástupce
- vhodnými metodami a formami práce přispívat k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí dětí a tím k naplňování priorit přípravného stupně
- naplňovat specifické cíle integrovaných bloků
- při vzdělávání respektovat individuální potřeby dětí, je uplatňovat individuální přístup
- výsledky pozorování používat jako podklad pro zpracování IVP na další období
- průběžně hodnotit výchovně vzdělávací práci se zákonnými zástupci
- zabezpečení komplexní péči dítěte

Oblast řízení školy a koncepce školy

- stanovenou koncepcí a profesionálním řízením školy přispívat k vytváření příjemných podmínek školy (klíma) a spokojenosti pedagogů, zákonných zástupců a dětí
- při dalším vzdělávání pedagogických pracovníků klást důraz na kvalitu a efektivnost vzdělávání
- efektivně hospodařit s finančními prostředky vzhledem k zabezpečení kompenzačních a učebních pomůcek
- evaluovat výukovou činnost v oblasti plánování a přípravy výukové jednotky, realizaci a řízení výukové jednotky, naplňování cíle výukové jednotky
- týmovou prací učitelů vést k naplňování priority komplexnosti naší školy
- otevřenou komunikací mezi pedagogy a zákonnými zástupci, vzájemným respektováním, možností zákonných zástupců podílet se na životě školy, přispívat k naplnění společné filosofie
- sebereflexe pedagogů

Reprezentace a prezentace školy

- sledovat, diskutovat, řešit reakce okolí na život školy
- účastnit se akcí v oblasti kulturní, sportovní (tradiční i nově vzniklé)
- pokračovat v propojení školy a veřejnosti
- publikovat v regionálním tisku, zakládat úspěchy, reakce ze života školy

9.2 Nástroje (formy) autoevaluace školy, časové rozvržení

Oblast výchovy a vzdělávání

- pravidelné řízené rozhovory pracovníků s vedením školy (1 krát za rok, duben-květen)
kdo? Vedení školy – zástupce - vedoucí pedagogové – pedagogové
- skupinové diskuse – tzv. pracovní dílny pedagogických pracovníků (průběžně)

- **kdo?** Pedagogičtí pracovníci školy
- hospitační činnost (metody a formy práce učitele, naplňování KK, uplatňování individuálního přístupu, profesního přístupu učitele, IVP a dokumentace dítěte) pozorování, písemný záznam, ústní pohovory s učitelem (průběžně)
 - kdo?** Zástupkyně školy, vedoucí pracovník školy, vzájemné hospitace (průběžně)
- pozorování, rozhovory pedagogů
 - kdo?** Pedagogové školy
- dotazníky pro zákonné zástupce (1 krát za 3 roky)
 - kdo?** Zákonní zástupci dětí
- analýza realizovaných projektových dnů (průběžně po realizaci daného projektu), rozhovory, písemný záznam
 - kdo?** Všichni zainteresovaní pedagogičtí pracovníci
- hospitační činnost - hodnocení dětí podle stanovených cílů v IVP (průběžně)
- pozorování, rozhovory s dětmi, učitelem, analýza prací, činností, četnost a kvalita hodnocení ve sdělníčku, písemný záznam
 - kdo?** Zástupkyně školy, vedoucí pracovník školy
- zařazení dětí po ukončení docházky do Přípravného stupně ZŠ speciální
 - kdo?** SPC, vedení školy

Oblast řízení školy a koncepce školy

- autoevaluace učitelů dotazníkovou formou (1 krát ročně)
 - kdo?** Vedoucí pracovník školy (příprava dotazníku, vyhodnocení, seznámení se závěry pedagogický sbor), vedení školy
- pracovní semináře, skupiny: pedagogičtí pracovníci předávají poznatky z absolvovaných seminářů svým kolegům (průběžně)
 - kdo?** Pedagogičtí pracovníci
- kontrola efektivnosti využívání zakoupených kompenzačních a učebních pomůcek ve výchovně vzdělávacím procesu... (průběžně), hospitace, pohovory s učiteli
 - kdo?** Vedení školy
- aktivní spolupráce Školské rady s rodičovskou a širší veřejností (průběžně) aktivní pomoc zákonných zástupců a širší veřejnosti při přípravě, realizaci, sponzorském zajištění akcí školy
 - kdo?** Předseda Školské rady, vedení školy, zákonní zástupci, pedagogičtí pracovníci
- jednání se zákonnými zástupci – vnější evaluace (průběžně) ústní, písemné záznamy
 - kdo?** Vedení školy
- Výroční zpráva školy (podklady - červen)
 - kdo?** Tým pedagogických pracovníků, vedení školy

Reprezentace a prezentace školy

- Pozorování, diskuse
 - kdo?** Vedení školy, všichni pedagogové
- Ústní blahopřání, věcné upomínkové předměty, zveřejnění úspěchů v prostorách školy i v rámci propagace školy na veřejnosti (průběžně)
 - kdo?** Vedení školy, pedagogové
- Vystoupení žáků na veřejnosti (průběžně)

- kdo?** Zástupkyně školy, zainteresovaní pedagogové
- Články v tisku
- kdo?** Pedagogičtí pracovníci, zákonní zástupci, široká veřejnost

9.3 Kriteria

- naplnění filosofie školy
- spokojenost dětí, zákonných zástupců, učitelů
- ohlasy veřejnosti na život školy
- hodnocení ČŠI
- vyjádření školské rady

9.4 Hodnocení dětí v mateřské škole

Hodnocení dětí je motivační, povzbuzuje dítě k další činnosti, nehodnotí se výkon. Učitelka u každého dítěte průběžně sleduje individuální rozvoj a učební pokroky.

Způsoby hodnocení:

- individuální slovní hodnocení – průběžně
- pracovní poznámky učitelky o dítěti podle oblastí
- čtvrtletní, pololetní, závěrečné slovní hodnocení
- slovní hodnocení ve Sdělníčku, hodnocení obrázkem
- portfolio dítěte

Součástí pedagogické evaluace je pedagogická diagnostika. Pedagog v MŠ průběžně a systematicky zaznamenává vývoj a pokroky dětí. Neméně důležité je i včasné zachycení případných problémů dětí a vyvození odborně podložených závěrů.

10. Slovníček pojmů

autoevaluace školy - systematické posuzování a vyhodnocování procesu vzdělávání a jeho výsledků realizované účastníky vzdělávacího procesu; výsledky slouží jako zpětná vazba pro zkvalitnění činností školy

dílčí cíle (oblastní) – cíle formulované v rámci jednotlivých → *vzdělávacích oblastí*, resp. podoblastí; stanovují, nač se má učitel zaměřovat, co má u dítěte průběžně rozvíjet

dílčí výstupy (oblastní) – dílčí poznatky, smyslové, motorické, kognitivní, emocionální, praktické

i sociální dovednosti, hodnotové orientace a postoje dosažitelné v předškolním vzdělávání v rámci jednotlivých → *vzdělávacích oblastí*

gramotnost, pregramotnost – aktuální pojmy, které jsou využívány při mezinárodních srovnávacích výzkumech (např. PISA), ve výročních zprávách České školní inspekce; jejich definování není zcela jednotné; z obecného hlediska se jedná o základní ukazatel funkční vzdělanosti, znalosti pojmů dané oblasti, jejich porozumění, pochopení v souvislostech a dovednost ji všestranně využívat v praktickém životě; v předškolním věku hovoříme o

vytváření předpokladů pro jednotlivé gramotnosti, proto se můžeme setkat s termíny v různém znění vyjadřujícími totéž (např. čtenářská gramotnost, předčtenářská gramotnost, čtenářská pregramotnost)

individuální vzdělávací plán – plán vzdělávání konkrétního dítěte, který je zpracován školou na základě doporučení ŠPZ a je poskytován jako podpůrné opatření od druhého stupně podpory, závazný dokument, jeho obsah vychází ze ŠVP

individualizace – způsob vzdělávacího a výchovného působení zaměřený na svobodný rozvoj dítěte, respektující jeho potřeby a zájmy, vzdělávání a výchova zaměřená na dítě, diferenciovaný přístup učitele k jednotlivému dítěti (→ *diferenciace*)

integrované bloky - způsob uspořádání vzdělávacího obsahu ve ŠVP; integrované bloky propojují vzdělávací obsah z více různých vzdělávacích oblastí; vztahují se určitému tématu, k praktickým životním situacím nebo k praktickým činnostem, k určitému produktu apod. a mají podobu tématického celku, projektu či programu

klíčové kompetence – soubor požadavků na vzdělávání zahrnující podstatné vědomosti, dovednosti a schopnosti univerzálně použitelné v běžných pracovních a životních situacích; jako cílová kategorie (→ *vzdělávací cíle*) jsou kompetence podstatným východiskem pro stanovení vzdělávacího obsahu i podmínek vzdělávání v pedagogických dokumentech

klíčové kompetence v předškolním vzdělávání – soubory elementárních poznatků, dovedností, schopností, postojů a hodnot dosažitelných v etapě předškolního vzdělávání, patří k nim kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a interpersonální, kompetence činnostní a občanské, orientace učitele k utváření klíčových kompetencí podstatným způsobem usměrňuje jeho práci (volbu forem a metod)

metody speciálně pedagogické péče – metody práce pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními, které jsou zaměřeny na oblast logopedických obtíží, řečové výchovy, nácviku sociální komunikace, zrakové stimulace apod.

podpůrná opatření – nezbytné úpravy organizace, obsahu, metod, forem, hodnocení a podmínek vzdělávání a školských služeb, které se člení do stupňů podle organizační a finanční náročnosti, odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte; jsou vymezena v § 16 odst. 2 školského zákona a popsána ve vyhlášce č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

profilace školy – zaměření školy k určitým činnostem; ve školním vzdělávacím programu je těmto činnostem věnováno více prostoru

předškolní vzdělávání - vzdělávací proces realizovaný před nástupem dítěte do školy a řízený pedagogem, během něhož si dítě osvojí elementární poznatky, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty stanovené pro etapu předškolního vzdělávání, v rozsahu, který odpovídá jeho individuálním možnostem

rámcové cíle - cíle obecné, které vytyčují základní směr a pojetí předškolního vzdělávání; směřují k rozvoji osobnosti dítěte a osvojení klíčových kompetencí, včetně vzdělávacího obsahu

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) - závazný dokument státní úrovně platný pro veškeré předškolní vzdělávání; vymezuje zejména cíle předškolního vzdělávání, klíčové kompetence, vzdělávací obsah a podmínky vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů (ŠVP); v souladu s ním je vypracován a realizován školní vzdělávací program

rizika – hlavní překážky ohrožující úspěch vzdělávacích záměrů učitele

situační učení – učení, jehož těžištěm je praktické získávání zkušeností, poznatků, dovedností, návyků v kontextu dané situace, přímo v praxi; jedná se o učení dětí skutečným jednáním, ne učení o dané situaci; je založené na vytváření a využívání situací, které jsou pro dítě srozumitelné

školní vzdělávací program (ŠVP) – jedinečný dokument, podle něhož se uskutečňuje vzdělávání dětí v konkrétní mateřské škole; každá škola si vypracovává svůj, a to v souladu s → *RVP PV* a konkrétními podmínkami školy

Školní vzdělávací program Mateřské školy – jedinečný dokument, podle něhož se uskutečňuje vzdělávání v Mateřské škole, je vytvořen v souladu s *RVP PV* a uzpůsoben pro konkrétní podmínky dané mateřské školy

školský zákon – zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů

vzdělávací nabídka – pojem označující v *RVP PV* učivo a vyjadřující zároveň formu, jakou je dítěti předkládáno; vzdělávací nabídka je závazná pro učitele; je formulována v podobě činností (intelektových i praktických), popř. příležitostí, které by měly být dětem v průběhu jejich vzdělávání nabízeny, a to v pestré a mnohostranné skladbě a v dostatečné šíři

vzdělávání – proces zahrnující výchovnou i vzdělávací složku

vzdělávací cíle – v *RVP PV* jsou rozlišovány dvě kategorie cílů: cíle jako záměry → rámcové cíle, dílčí cíle (oblastní) a cíle jako výstupy → klíčové kompetence, → dílčí výstupy

vzdělávací oblasti – části → vzdělávacího obsahu vzniklé jeho orientačním členěním; v *RVP PV* je toto členění odvozeno od → interakčních oblastí; v *RVP PV* je pět vzdělávacích oblastí: biologická, psychologická, interpersonální, sociálně kulturní a environmentální

vzdělávací obsah – hlavní prostředek vzdělávání; propojený celek očekávaných výstupů a učiva odpovídající úrovní určitého stupně vzdělávání

vzdělávací obsah předškolního vzdělávání – celek propojující očekávané výstupy a učivo odpovídající úrovni předškolního vzdělávání; v RVP PV je členěn do vzdělávacích oblastí

vzdělávací obsahy vzdělávacích oblastí v RVP PV – propojené celky, které kromě očekávaných výstupů a učiva zahrnují ještě dílčí (oblastní cíle)